

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

L1
20
363

Ll 20.363

Harvard College Library

FROM THE

CONSTANTIUS FUND

Established by Professor E. A. SOPHOCLES of Harvard University for "the purchase of Greek and Latin books, (the ancient classics) or of Arabic books, or of books illustrating or explaining such Greek, Latin, or Arabic books." Will, dated 1880.)

Received 9 Jan 1900

1227

De Allitterationis apud T. Lucretium Carum

usu ac vi

scripsit

Ignaz Schneider.

Programm

des

k. neuen Gymnasiums in Bamberg

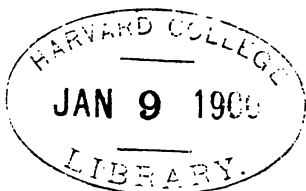
für das Schuljahr 1896/97.

Bamberg, 1897.

Druckerei der „Bamberger Neueste Nachrichten“.

L. 20.363
✓

Constantinople

- L**ibri, quibus in conscribenda hac dissertatione usus sum, sunt hi:
- T. Lucreti Cari de rerum natura libri sex. Recognovit Jacobus Bernaysius. Lipsiae. Teub. 1886. (Ex hac editione loci afferentur.)
- T. Lucreti Cari de rerum natura libri sex. Carolus Lachmannus recensuit et emendavit. Editio IV. Berlin 1871.
- Ennianae poeseos reliquiae rec. Joh. Vahlen. Lipsiae 1854.
- P. Vergili Maronis Aeneis. Recognovit Otto Ribbeck. Lipsiae. Teubner 1868.
- Buchhold Ludwig, De Paromoeoseos (allitterationis) apud veterum Romanorum poetas usu. Dissert. inaug. Lipsiensis. Lipsiae 1883.
- Ebrard Wilh., Die Allitteration in der lateinischen Sprache. Programm. Bayreuth 1882.
- Gerathewohl, Grundzüge für lateinische Allitterationsforschung. Vortrag in den Verhandlungen der 41. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner zu München 1891. Leipzig. Teubner 1892.
- Keller Otto, Grammatische Aufsätze. Leipzig 1895.
- Kvičala Johann, Neue Beiträge zur Erklärung der Aeneis nebst mehreren Exkursen und Abhandlungen. Prag 1881.
- Loch Eduard, De usu allitterationis apud poetas Latinos. Dissert. inaug. Halis Saxonum 1865.
- Mähly, Über Allitteration im „Neuen schweizerischen Museum“ 1864. Seite 207—259.
- Ranninger Franz, Über die Allitteration bei den Gallolateinern des 4., 5. und 6. Jahrhunderts. Programm. Landau 1895.

II

- Thielmann Philipp, Recension von Woelfflins „Die allitterierenden Verbindungen der lat. Sprache.“ Blätter für das bayerische Gymnasialschulwesen. XVIII. Bd. S. 43—47. München 1882.
- Woelfflin Eduard, Über die allitterierenden Verbindungen der lat. Sprache. Sitzungsberichte der Kgl. bayerischen Akademie der Wissenschaften 1881. Bd. II. Heft I.
- Woelfflin Ed., Recension von Buchholds Dissert., Archiv für lat. Lexikographie etc. I. Jahrgang. Seite 131—132. Leipzig 1884.
- Woelfflin Eduard, Zur Allitteration u. zum Reime. Archiv für lat. Lexikographie, Bd. III., S. 443—457. Leipzig 1886.
- Woelfflin Ed., Zur Allitteration. Archiv für lat. Lexikogr. Bd. IX. 567—573. Leipz. 1896.

Allitteratio Latina cum hoc nostro tempore doctorum animos denuo in se convertit, tum doctus ille E. Woelfffinius in eo libello, qui inscribitur „Über die allitterierenden Verbindungen der lateinischen Sprache“ (Sitzungsberichte der kgl. bayer. Akademie d. W., philos.-philol.-histor. Klasse 1881 Bd. II. 1. H.), hanc orationis figuram diligentissime perscrutatus est eamque nova quasi luce circumfundens demonstravit, quae eius origo, incrementum, frequentia, et qua ratione ab eis linguis, quas nunc Romanas nominamus, recepta esset. Deinde complures homines docti vestigia illius prementes eandemque viam ingressi et supplere illud opus et fines, quos ille sua sponte quaestioni circumscripserat, latius proferre conati sunt. Woelfffinius enim ea tantum illius figurae exempla respexerat, quae posita in binis substantivis, adiectivis, verbis, adverbis coordinatim, quod dicunt, inter se coniunctis certae formae speciem habent.

Ex iis primum afferam Ph. Thielmannum, qui in Woelfffiniani libri recognitione (Bayerische Gymnasialblätter XVIII. Jahrgang pag. 43. sequ.) non modo nonnullas acutas notas addidit, sed etiam censuit allitterationis usum eorum verborum, quae e lege syntaxeos coordinatim inter se coniuncta essent, compositione et oppositione non esse exhaustum. Confirmavit hanc sententiam allatis exemplis, in quibus substantivum cum adiectivo vel verbum cum re obiecta (ut recentiores grammatici dicunt) allitteratione coniuncta certae

formae speciem praebent, ac tales formulas ad artis legem componi posse opinatur.

Deinde nominandus est W. Ebrardus, qui Thielmanni sententiam secutus in sollemnibus anniversariis Gymnasii Baruthini anno 1881/82 (Die Allitteration in der lateinischen Sprache) non solum allitterationis exempla coordinatim coniuncta, quae Woelfflinius collegerat, novis exemplis auxit, sed etiam magnum numerum allitterationis exemplorum non coordinatim coniunctorum e scriptoribus et priscae et posterioris Latinitatis collegit ac disposuit.

Tum praeter eos, quos supra nominavi, duo auctores afferendi sunt, qui iidem tractandae nostrae figurae operam navaverunt.

Ac priore loco afferam Joannem Kvîçalam, qui paulo ante Woelfflinium in capite eius libri, qui inscribitur „Neue Beiträge zur Erklärung der Aeneis nebst mehreren Exkursen und Abhandlungen, Prag 1881“ allitterationis in Vergili Aeneide usum diligentissime ac latissime pertractavit. Qua in quaestione non solum respicit, quem locum obtineat figura illa in versu, utrum complectatur duo verba an complura eorum paria, utrum voces coordinatim coniunctae sint necne, sed etiam demonstrat, quid auxilii praebeat allitteratio ad corruptorum versuum locos corrigendos et explanandos. Ut deinde demonstret Vergilium allitterationis figuram apud priores Romanorum poetas invenisse eamque libenter atque eleganter adhibuisse, magno numero exemplorum e compluribus poetis priscae Latinitatis haustorum frequentem illius usum probare conatur. Postremo explicat, quibus rationibus in colligendis figurae exemplis sit ductus. Consideranti autem mihi Kvîçalae quaestionem ille multifariam magis coniunctionis formam quam sensum observasse neque recte diiudicasse videtur, quando poeta figura illa voluntate ac studio usus aut quando ea orta sit casu; multa enim affert exempla, quae sunt levia, exilia, fortuita.

Alter autem auctor est Buchholdus, qui in dissertatione inaugurali Lipsiensi, quae inscribitur „De paromoeoseos

(allitterationis) apud veteres Romanorum poetas usu 1883, (opusculo via ac ratione composito), primum veterum rhetorum et grammaticorum, Graecorum et Romanorum, doctrinam et artis vocabula earum figurarum, quae ad similitudinem quandam et aequalitatem et repetitionem verborum orationisque membrorum spectant, diligentissime illustrat, deinde homoeo-
arcti, homoeocatalecti similiumque figurarum apud Romanorum poetas usum exponit.

Woelfflinius autem formulas ab ipso collectas minus poseos quam solutae orationis et sermonis pedestris esse, etsi a poetis nequaquam vitentur, censet.

Item Buchholdus reiecta Westphali sententia (Griech. Metrik II. 2. pag. 38) allitterationem prioribus temporibus ante Plautum etiam maiore vi fuisse quam ipsa aetate Plauti, eam potius maxime apud Plautum et Ennium floruisse, apud Terentium et Pacuvium iam decrescere dicit. Novam quandam sententiam profert, cum dicit figuram infirmas tantum radices in indole Romanorum egisse, magnopere autem poetarum arte, ab alieno et Graecorum quidem impulsu orta, esse auctam. Ceterum in tractanda allitteratione, quae non solum eius iudicio formas et coordinatim et non coordinatim coniunctas amplectitur, id potissimum spectat, quis sit allitterationis in versu locus, „quam illius in thesibus collocandae poetae consecuti sint frequentiam quamque in arsibus, quos pedes porro quasque artes ceteris praetulerint.“ Deinde allitterationis forma atque exemplorum probabilitas, utrum ea ex voluntate poetae profecta sint an casui tribuenda, ab eo accuratissime definiuntur. Atque recte omnia ea exempla casui tribuit, „quae cernuntur in substantivo cum pronomine coniuncto; aut omnino in nomine et pronomine aliquo, quotiens hoc non gravem in sententia locum obtinet; aut in verbo composito praepositione repetita; aut in substantivo, adiectivo, verbo, adverbio cum praepositione vel coniunctione, aut in duabus particulis,“ cum ex voluntate poetae ea esse, ut concedamus, postulet, „quotiens pathetica sunt vel parodica vel blanda vel dulci vel amoena vel comica vi, omnino quotiens

rei sententia litterarum suavi aut grandi aut molli aut horrido sono adumbratur; quotiens brevia commata altero alteri respondente homoeoarcto paulo firmiter inter se coniunguntur; quotiens in descriptione, in enumeratione extant, denique quotiens insolita verba homoeoarcti causa electa esse videntur.“

Hae igitur eligendi ratione observata de allitterationis in versibus Saturniis usu tres invenit leges:

1. Poetae quantum potuerunt homoeoarcta in arsis locaverunt.
2. Posterioris hemistichii arses praetulerunt poetae prioribus.
3. Homoeoarcti usus sollemnis fuit in posterioris hemistichii prima et secunda arsis.

Has deinde leges in versibus scenicis et heroicis coarctare conatur. Qua in quaestione versus heroicis, „qua sunt firmiore structura,“ ad homoeoarcta in arsis recipienda impeditiores esse intellegit duabus e causis. Nam primum ab arsis dissolvendis verba, quae a brevi syllaba, ut a iambo vel anapaesto incipiunt, nec minus ea, quae antibacchia forma sunt, deinde impedimento sunt caesurae legitimae semiquinaria et semiseptenaria, nisi quod in iis versibus, qui habent caesuram bucolicam, poetae quartam, quintam, sextam arsim, id quod exemplis probat, praeceteris homoeoarcto insignes reddebant. Versus pentametros allitterationem plerumque in IV., V. arsi habere exemplis probat. In priore autem hemistichio sollemnem usum non exstare censet nisi, cum versus aliquis homoeoarcto finiatur, homoeoarcton illud saepius in initio sequentis versus continuari.

Quae si omnia consideramus, concedamus oportet auctores, quos supra nominavi, egressos esse extra fines, quos Woelfflinius sibi ipse constituerat, qui alio loco (Zur Allitteration und dem Reim, Archiv III. pag. 443.) se sua sponte vocabula tantum coordinatim coniuncta tractasse dicit eo, quod ea pars, quae maximi momenti sit ad linguae Latinae historiam, ab eo, qui primus colligat, satis magnum postulet laborem.

Ac si quaerimus, utrum auctores, quod fines illius figurae primum constitutos longius protulerunt recte fecerint necne, nobis illos recte fecisse iudicandum est. Nam si quis perlegerit poetarum veterum Latinorum opera, in quibus allitterationis usum maxime floruisse constat, intellet illam figuram in aliis quoque orationis partibus atque in coordinatis membris frequentissime esse adhibitam, id quod in posteris demonstrare posse mihi videor. —

Sed haec hactenus, nunc ad id transeam, quod in hac dissertatione tractandum mihi proposui. — Perlegenti enim mihi T. Lucretii Cari de rerum natura immortale opus non satis excussum mihi visum est, qua ratione usus sit allitteratione. Quare instituturus sum quaestionem de allitterationis apud Lucretium usu ac vi.

Qua in quaestione de forma allitterationis Woelffinii sequar praecepta. Itaque vocalium non solum a *ae au* allitterationes, de quibus disceptatio est inter doctos, probabiles et ex voluntate poetae esse censeo, sed etiam eas, quae fiunt a *au o* vocalibus. Buchholdus quidem de a *ae* allitterationibus dubitat, Kvîçala eas probat, quod *ae* Vergili temporibus diphthongus fuerit, firmiorem autem et infirmiorem allitterationem (*ae ae, au au, a ae, a au*) distinguit. De consonantium allitteratione hodie haud facile dubitet quisquam, an pari sint vi allitterationes *c qu* consonantium. Kvîçala et Buchholdus eas comprobant; Woelffinius in quaestione „Über die allitter. Verbindungen in d. lat. Sprache“ rationem earum non habet, sed in recognitione Kellerei dissertationis de allitteratione (Grammatische Aufsätze, Leipzig 1895) Archiv IX. pag. 571 eas item comprobare videtur. Ego eas probo, quod apud Lucretium quoque eiusmodi allitterationes inveniuntur. Utrum autem allitterationes *c g*, cuiusmodi unum exemplum Thielmannus in recognitione Woelffiniani libri ex Ennio attulit „gloria claret“ probabiles sint necne, in medio relinquo, cum eius modi exemplum apud Lucretium non invenerim, nisi forte afferendum est in libro V. v. 405 „Graiū cecinere poetae,“ quod etiam positione post caesuram probabile haberi potest.

Atque hoc loco meum est disserere, quam rationem secutus sim in tractanda ea, quam suscepi, materia.

Primum igitur omnia ea afferam exempla, in quibus figurae usus ita exstat, ut aut duo aut plura verborum paria allitteratione inter se coniuncta sint aut multiplici eiusdem litterae repetitione non possit dubitari, quin figura non sit fortuita, sed e consilio poetae.

Deinde ad supplendas Woelfflinii et Ebrardi formulas omnia, quae inveni, exempla allitterationis vocabulorum similia i. e. coordinatim coniunctorum collegi, disposita ad singulas vocum classes. Tum cogito ea afferre, quae vocibus non coordinatim coniunctis continentur, atque ea ita digeram, ut sententiarum partes in varia coniunctione, velut substantivum cum adiectivo, substantivum cum verbo cetera afferantur. Post haec inquiram, — atque hanc maximam dissertationis meae partem putari velim, — quo loco versus sit plerumque adhibita allitteratio.

Ea enim maxime in fine versus veteres Latinos poetas usos esse iam alii intellexerunt, velut, alios ut omittam, Kvçala, qui illa exempla in Vergili Aeneide collegit. Ego autem, — id quod alii quoque ut Lochius*) generatim atque universe attigerunt, — demonstrare posse mihi videor non finem solum esse spectandum, verum etiam initium, maxime prius versus hemistichium.

Ceteroquin neque initium neque finis versus gravissimus locus esse mihi videtur sed is, in quo versus habet caesuram. Multis enim exemplis ex omnibus libris allatis apparebit Lucretium et ante caesuram et post eam duplicem vel multiplicem allitterationem posuisse eamque saepissime cadere inter duo vel plura vocabula allitteratione coniuncta. Praeterea aliae figurae rationes, quas ego quidem probabiles putem, sunt hae:

---

*) De usu allitterationis apud poetas Latinos. Dissert. inaug. Regimont. (Hal. Sax.) 1865.

1. Allitteratio coniungit singulos versus ita, ut unus versus vocabulis finiatur, quae cum primo vel primis vocabulis alterius versus allitterationem efficiunt;
2. Primum et ultimum versus vocabulum ostendit allitterationem, id quod Kvičala „Sperrung“ l. l. pag. 275 appellavit.

• Quibus praemissis ad singulas partes exponendas transibo.

I.

Non est exiguus numerus apud Lucretium eorum versuum, in quibus duo vel complura verborum paria allitteratione coniuncta sunt.

Coniunctiones, quae hunc in modum fieri possunt, sunt hae:

1. duo verba par formantia sequitur alterum verborum par, quod efficit formam a a b b;
2. aut singula prioris paris verba sequuntur singula verba alterius paris, quod adumbratur forma ab ab;
3. aut allitterationes circumscribuntur chiasmo quodam litterarum in forma a b b a.

Ad 1. a a b b.

quorum abitu aut aditu mutatoque ordine mutant 1,677
. . aes aurum in summum successit honorem 5,1273
hinc licet advertas animum ut pernoscere possis 3,181
alit atque auget generatim pabula praebens 1,229
unde anima atque animi constet natura necessumst 4,119
arripit acer Saepe dolor dentes 6,658 seq.
astrologorum artem contra convincere tendit, 5,726
auribus accipere et consessum cernere 4,979
ut calidis candens ferrum e fornacibus 6,148
auroram clara consuetum voce vocare 4,709
clara . . percurre . . cursu Perpetuo possint 1,1003
conclusoque loco caelum mare flumina montis 4,456

concurrant: cadit . . vis flammea volgo 2,215
concutitur caeli domus undique totaque tellus 6,358
contra Corpora retribuatur rebus recreeturque 5,276
corpora discedunt conexaque convenientis 2,712
corpora continuo in vacuum vicina . . 6,1017
corporibus . . inciderunt, qua texta tenentur 6,351
credere enim crebro possunt partemque 1,1044
cuncta cadaveribus caelestium templa tenebat 6,1272
cuncta coloribus . . et odoribus opplet 5,738,
nec delubra deum placido cum pectore adibus 6,75
non delubra deum simulacra fessa fatisci 5,308
deplexaeque dabant . . . vulnere victos 5,1319
. didicere deos securum agere aevom 6,58
difficilest ratione docere et vincere verbis 5,733
dissimili dentata . . compungere sensus Corporis 3,432
denique per dissaepa domorum . . voces Pervolitant 6,951
et dulcem ducunt vitam prolemque propagant 2,997
. . duro durarent membra manusque 5,1358
et fera ferri Corpora constituunt 2,103
namque Ceres fertur fruges Liberque liquoris Vitigeni lati-
cem 5,14
feruntur Suffunduntque sua caelum caligine 6,478 seq.
floribus et foliis lascivia laeta monebat 5,1398
fulmina diffugere atque imbris ventosque videmus 1,762
fumida suffundens caecae caliginis umbra 3,304
in gremio gerere et rupes deruptaque saxa 6,539
ictibus illorum caecis impulsa cientur 2,136
expirent ignes interdum turbine tanto 6,640
insinuant naribus infesta atque aspera adactus 6,778
insinuatus ibi vortex versatur . . 6,277
intellegit ibi vitium vas . . 6,17
interutraque igitur cum caeli tempora constant 6,362
instant nec loca lux . . . rupta relinquit 5,299
lubrica proluvie larga lavere . . 5,947
ludit lacte mero mentes . . 1,261
lumina pendentes lychni claraeque coruscis 5,295

tam **magnae molis tempestas atque tenebrae** 6,490
.. **magni magno cecidere ibi casu** 1,741
magnos manibus divellere montes Multaque vivendo vitalia
vincere saecula 1,201
... **magna mali fit copia circum** 6,829
magna atque inmanis cataplexis plenaque . . 4,1155
male mactae Diffugiunt fera fata 5,1337
malis mandaret adeptus Aeternumque 2,637 seq.
mandantur magnis clamoribus omnia complent 4,1010
inmanis morbos durumque dolorem 3,460
unde mare inmensum volventes frigora fontes 2,590
maternoque mares existunt corpore creti 4,1220
membra movere videbantur vocesque 5,1171
commendata manent tutelae tradita nostrae 5,858
.. **metuunt amittunt vera viai** 1,659
inde metus maculat poenarum praemia vitae 5,1149
.. **admiscetur muliebri semine semen** 4,1239
mitescere multa videbant Verberibus 5,1101 seq.
mollia mortali consistere corpore creta 2,906
morborum et morti fera Finibus 6,1136
morigerisque modis et munde corpore culto 4,1273
.. **multa minutaque semina sucos** 3,226
.. **permulta mari quoque tollere toto** 6,470
.. **multa munita virum vi** 1,728
navita, nudus humi iacet infans, indigus omni 5,223
esse opus omnino, quae demant cumque dolorem 2,21
pandere agros pinguis et pascua reddere rura 5,1246
.. **partu possent ditescere dulci** 4,1245
.. **patrias qui possim vertere voces** 5,337
pectoribus positis sublatis semina lumbis 4,1259
orba pedum partim . . viduata vicissim 5,837
nec penetrare pati sibi quicquam quod queat artas 3,806
sed penitus pereunt convolsi conque putrescunt 3,343
pennis appellunt corpora raucae Cornices 6,751
perfecto posset claro comitari Hymenaeo 1,98
qui petere a populo fasces saevasque secures 3,994

poenibat paulo post turpi morte malaque 6,1238
qui potis est dignum pollenti pectore carmen Condere 5,1
praeterea persaepe niger quoque per mare nimbus 6,256
praeterlata perit frustra diffusa . . . 4,567
prava cubantia prona supina atque absona tecta 4,515
naturae primus portarum claustra cupiret 1,71
unde progigni possit concepta creari 2,545
pueri . . pavitant finguntque futura 3,90; 6,38
purpura poeniceusque color clarissimu' multo 2,830
quod quoniam nostro quoque constat corpore certum 5,138
nec ratio remedi communis certa . . 6,1223
recta regione viaque Vomeris . . 4,1264
inritata repente Flamma foras vastis Aetnae fornacibus
    efflet Expediam primum 6,680 seqq.
rivum sub ramis arboris altae 2,30
at sedare sitim fluvii fontesque vocabant 5,942
et simul in somnis, quia multa et mira videbant 5,1179
quam saepire plagis saltum canibusque ciere 5,1249
inde sonus sequitur, qui tardius adficit auras 6,183
nec satiari queunt spectando corpora coram 4,1094
et servare sibi curam certumque dolorem 4,1059
. . solo spoliata colore Corpora 2,842
solibus adsiduis multa pulsata pedum vi 5,252
spumigeri suis adventu validive leonis 5,983
et vigilans stertis nec somnia cernere cessas 3,1046
succidit et salso suffudit gurgite fossas 5,482
suffunduntque sua caelum caligine 6,479
quod tales turbae motus quoque materiai 2,127
tela infracta suo tingentes sanguine saevi 5,1325
e tempestate in terra caeloque coortast 6,956
. . torpet telis perfixa pavoris 3,305
protractaeque trabes impendent ire paratae 6,564
tute tibi placida cum pace 6,73
tympana tenta tonant . . et cymbala circum 2,618
nec validas aevi vires perferre patique 5,314
intervalla vias conexus pondera plagas 5,438

et variae volucres, laetantia quae loca . . 2,344
et Venus . . viris puerique parentum 5,1015
. . vi convinci posse putabant 5,1176
cui Veneris membris vis omnibus exoriatur 4,1164
extorquebat enim vitam vis morbida membris 6,1222
vinxit, ut in vinculis communibus excrucientur 4,1194
voces verbaque constant Corporeis . . 4,531
voluptatis dum vi labefacta liquescunt 4,1106

Tria vel complura paria huius coniunctionis
aa bb cc cet.

Alis Auroram clara consuetum voce vocare 4,708
auget alitque Deminui debet recreari cum recipit res 5,322
quem neque fana deum nec fulmina nec minitanti Murmure
compressit caelum 1,68
effugere infestum . . tute tibi obvius obstes 4,1142
illi imprudentes ipsi sibi saepe venenum Vergebant 5,1007
ignibus instant, Instant nec loca lux inter quasi rupta re-
linquit 5,298
ut mare cum magni commorunt aequora venti, Vertitur in
canos candenti . . . 2,766
membra moventes Duriter et duro terram pede pellere . .
5,1399
sub murmure mugit et reboat raucum regio . . . barbara
bombum 4,543
puer ut saevis proiectus ab undis Navita, nudus humi iacet,
infans, indigus . . 5,222
sub tergo terrai flumina tecta, Volvere vi fluctus sum-
mersaque saxa 6,540.

His exemplis alios adiungam locos, in quibus cum allit-
tatione etiam ea figura a poeta adhibetur, quae „ὄνομαστοποιΐα“
vocatur et paribus litterarum sibilantium, asperarum mol-
liumque saepe et animantium voces et aliarum rerum sonos
exprimit. Tales locos addam:

- 1,200, 275, 285; 4,976, 1272; 5,398; 6,135, 276, 287, 544,
698 seqq.
- 1,285: **Nec validi possunt pontes venientis aquai**
Vim subitam tolerare: ita magno turbidus imbri
Molibus incurrit, validis cum viribus, amnis
Dat sonitu magno stragem, volvitque sub undis
Grandia saxa . . . . . ,
- 6,287: **Inde tremor terras graviter pertemptat, et altum**
Murmura percurrunt caelum; nam tota fere tum
Tempestas concussa tremit fremitusque moventur.
- 6,135: . . . **crebram silvam cum flamina cauri**
Perflant, dant sonitum frondes ramiq̄e fragorem.
Fit quoque ut interdum validi vis incita venti
Perscindat nubem perfringens impete recto.

Ad 2. a b a b.

. . per caelum pascentis corpora passim 5,525
at capris adipēs et coturnicibus auget 4,639
celeri ferme percurrunt fulmina lapsu 6,324
cernentes pavida complebant pectora cura 6,645
cibus auget corpus alitq̄e 1,859
et citharae liquidum carmen chordasque loquentis 4,978
clara loca candida luce 5,776

. . collecti redeunt ceduntque repulsi 6,571
magnum percurrunt murmura caelum 5,1219
conventus . . , pompam, convivia, pugnas 4,782
corporis atque animae consistimus . . apti 3,844
corpore . . pugnam caedesque petessit 3,646
ossa cruor venae calor umor viscera nervi 2,670
deducit dux vitae dia voluptas 2,172
exprimitur validis extritus viribus ignis 5,1096

. . feminum pedibus fundata plicari 4,825
diffugere ut fimum nebulas flammisque necessest 2,457
icitibus . . caecis impulsa eientur 2,136
liquidissimus aether Atque levissimus aerias . . auras 5,500
in lignis si flamma latet fumusque 1,871

. . **lucernarum florentia lumina flammis** 4,448
admonuit memores motus languescere mentis 3,1038
morbida vis in cor maestum confluxerat . . 6,1150
multosque lacus multasque lucunas 6,538
. . **mussabat tacito medicina timore** 6,1177
maxima mundi Pugnent membra pio 5,380
nunc ratio nullast restandi 1,110
. . **opinantis tenebris obducere terras** 5,774
brachia palpebraeque cadunt poplitesque cubanti 4,949
nec sine pernicie divelli posse videntur 3,326
praeterea magna ex parti mare . . 6,694
nec praebere cibum proprio de corpore . . 3,989
prolapsa suas in pondere sedes 6,574
praeripere et tacita pectus . . tangent 3,894
sed potius tepidum . . proponere tactum 6,1163
. . **quia certis quaeque creantur** 1,169
servat enim formaturam servatque figuram 4,554
. . **sonere auris, succidere artus** 3,156
. . **suis eiectum sedibus exit** 4,1034
. . **superest non est mirum simulacra moveri** 4,766
. . **tempestasque cietur turbida caelo** 6,376
in terraque patris . . . telum perpetiuntur 6,398
. . **Thessalico concharum tacta colore** 2,501
cum tuimur, misceri absinthia, tangit amaror 4,222
vitai causa valido consueta bidenti 5,208.

Ad 3. a b b a.

. . **armis pariter pariterque animatas** 2,43
. . **calido febrim fervore coortam** 6,656
canibus succinctas semimarinis Corporibus 5,889
conplerunt magno . . murmure clausi 6,197
. . **cessare aetheriis adfixa cavernis** 4,389
. . **circum subsunt sonituque cietur** 4,606
. . **contra feriant forma atque colore** 4,241
nec contra pugnant in promptu cognita 2,868

corporibus quia de parvis paucisque creatast 3,278
(rescendi magnum inmissis certamen habenis 5,784
discludere mundum Membraque dividere (et magnas disponere
partes) 5,444
. . ab exitio possit reprehendere euntis 6,569
discludere turris Disturbare domos 6,240
. . doctis rationem reddere dictis 2,987
fera vis venti . . . foramina terrae 6,592
differt et crassa volvit caligine fumum 6,691
fluens volvat varius se fluctus . . 4,673
fluminibus magnoque mari cum frangitur aestus 6,144
efficitur quiddam quadratum . . . figura 2,779
. . formarum certo certisque figuris 5,730
. . si forte voles variare figuras 2,491
. . fore ut pereant aevo privata futuro 3,484
. . magno fremitus fit murmure 6,101
. . in morte malumst malis morsuque ferarum 3,886
mortales, pavidis cum pendent mentibu' saepe 6,51
ut mihi mortali consistere corpore mundum 5,65
. . nexam per venas, viscera, nervos 3,217
omnibus in populo missum praeconis ab ore 4,562
partim concilio quae constant principiorum 1,484
pictores itaque et scriptorum saecla priora 3,627
quantula sunt! quid praeterea primordia quaeque 4,118
quid cupiant, ipsi contingere quaerunt 4,110
radices frangit fluctus . . . resorbet 6,695
. . rerum in numero natura relinqui 1,446
. . respirent venti, vis nulla refrenet 6,568
. . sertis operit postisque superbos 4,1170
significant clandestinos caecosque subesse 2,128
solem, Inmortalia mortali sermone 5,120
. . solidis adlisa, locis . . sonorem 4,568
sollicitae porro plенаeque sonoribus aures 6,1183
raucisonos cantus, cornicum . . saecla 5,1082
. . tamen cognoscant corpora tactu 2,742
. . ad tornum saxorum structa tuamur 4,359

multaque, per trocleas et tympana, pondera magna 4,902
. . venti **prona premit vis** 6,560
noctivagaeque faces caeli flammaeque volantes 5,1189
nec validi **possunt pontes venientis aquai** 1,285
vestem, nec **plumas avium papposque volantis** 3,386
. . **converti sursumque supina reverti** 4,439
vivebant ferro privati parte virili 6,1207
. . **volvi quia lux et luna videtur** 5,1187.

II.

Allitterationes in compluribus vocibus continuis eiusdem litterae
repetitione effectae.

. . . in rebus **acerbis Acrius advertunt animos ad religionem**
3,53 (aequat quoque formam aa bb.)
. . **aliena repente Allata atque auris aliunde obiecta alienis**
5,546
nec **calidae citius decedunt corpore febres** 2,34
in **nōtis caligine caeca Cernere censemus solem** 4,454 = aabb
. . **cervices circum collumque coronat** 2,802 = aa bb
. . **certis certa genetrice creata Conservare genus crescentia**
. . . 2,708
inde haec comprehendunt inter se **conque gregantur Et con-**
iungendo crescunt . . 6,456
quae cum confluxere, creant incendia silvis 1,903
. . **decedit corpore toto, In loca conveniens nervorum certa,**
cietque continuo . . corporis 4,1035 seq.
aut **corio sunt Aut etiam conchis aut callo aut cortice tectae**
4,932 seq.
corpora discedunt conexaque convenientis 2,712
. . **legiones cum loca cursu Camporum complent, . . cientes** 2,323
flamma foras . . **Aetnae fornacibus efflet** 6,681 = a bb a
sive **foras fertur, non est a fine profectum** 1,979 = ab ab
illis iratus . . **infestus inurget** 5,1033 . . = aa bb
lubrica proluvie larga lavere . . 5,947 = aa bb

hominum mentes, magnis qui mortibus edunt **Magna** 4,1004
quo minus est mirum mare . . . **magnum** 6,615 = aa bb
mobilior multisque minutior et mage pollens 4,341
. . . et **mollia membra movere, mollia, mobiliter . . mittunt**
4,787

admonuit memores motus languescere mentis 3,1038 = ab ab
multaque praeterea ceciderunt moenia magnis motibus in
terris, et **multae per mare pessum** 6,588

hinc fessae **pecudes pingui per pabula laeta Corpora de-**
ponunt 1,257

perplexis indupedita Pungere uti possint corpus penetrareque
sese 2,459

. . **potius praebere ut posse putentur** 5,124 = ab ab
parare Non potuit, pedibus qui pontum per vada possent
Transire et **magnos manibus divellere montis Multa-**
que vivendo vitalia vincere saecula 1,199 seqq.

prospicere ut possemus, et ut proferre queamus Proceros
passus, ideo fastigia posse 4,823

proptereaque putes ritu par esse Gigantum Pendere eos
poenas . . 5,117

nec **potuisse propagando procludere prolem** 5,853

nec **procumbere humi prostratum et pandere palmas**
5,1198 = aa bb

saepe solet scintilla suos se spargere in ignis 4,604

scire licet non sincerum sonere atque subesse . . **stimulum**
3,871 seq.

sed simulacra solere in somnis fallere mentem 5,62 = aa bb
in somnis sudare tamen spirareque semper 4,985
sorsum, sorsum sapor insinuatur Sensibus 2,684 seq.
idque sibi solum per se sapit: id sibi gaudet 3,145
in speluncis saxa **superne Sudent . . et . . stillent** 6,942
sponde sua sorsum possunt consurgere in auras 6,1019
e tenebris **tantis tam clarum extollere lumen** 3,1
vestem chartasque volantis Verberibus venti versant 6,114

III.

Allitterationes in vocibus aut similis aut contrariae significationis,
quae coordinatim coniuncta sunt.

A. Substantiva.

abitus aditus 1,677 quorum abitu aut aditu | . . .
adventus abitus 1,457 adventu . . . abituque: primo ac
extremo in versu
aer aqua 1,567 . . . | aer, aqua, terra, vapores
aes argentum 2,626 aere atque argento | . . .
aes aurum 5,1273 nunc iacet aes aurum in | , 5,1239 quod
superest aes atque aurum . . . , 1271 . . . magis aes
aurumque iacebat; ex coniect. Italorum et cod.
Brixiens. 6,230 . . . | facit aes in tempore et aurum,
352 . . . | facile aes aurumque repente, 966 . . . | facit
aes aurumque resolvit.
aether aequor 3,782 = 5,128 . . . in aethere non arbor, non
aequore . . .
aqua aer 2,230 nam per aquas . . . . atque aera rarum
aquilo auster 5,687 . . . et aquilonis et austri: extremo in
versu.
ara altaria 4,1229 conspergunt aras | adolentque altaria . .
arbusta animantes 1,808 = 821 arbusta animantis extr. in
versu, = 2,1016.
argentum aurum 5,1254 concava conveniens | argenti rivus
et auri, 1267 nec minus argento facere haec auroque
parabant, 6,808 . . argenti venas auri que secuntur,
6,949 . . per aurum Atque per argentum . . , 2,27 nec
domus argento | fulgenti auroque renidet
auris animus 1,50 = 4,909 . . auris animumque sagacem,
6,920 attentas auris animumque reposco,
aures oculi 3,547 . . velut aures atque oculi sunt, 2,511
naribus auribus atque oculis | orisque saporis,
oculi aures 4,484 an poterunt oculos | aures reprehendere , . .

capra coturnix 4,639 et **capris adipēs** | et **coturnicibus auget caput calces** 5,135 aut in **capite** atque **humeris** | aut **calcibus imis**,
causa concursus 6,172 e simili **causa**, | **concursu natus eodem cervicēs collum** 2,802 **cervicēs circum** | **collumque coronat coetus concilium** 2,920 . . at **coetu concilioque extr. i. vers.**
colles campi 4,387 . . | **colles campique videntur**, 5,781 **circum** | **collis camposque**, 1371 **collibus et campis** . . .
comptus coniugium 3,843 **comptu coniugioque extr. i. vers.**
convallēs campi 5,1373 **convallis** | **camposque**
corium conchae callum cortex 4,932 aut **corio sunt** Aut etiam **conchis** | aut **callo aut cortice tectae**
coria caro 6,967 = 969 at **coria et carnem** | . . **conducit** . .
cornicēs corvi 5,1082 **cornicum ut saecla vetusta Corvorumque greges** . . .
cruor calor 2,670: **ossa cruor venae calor umor viscera nervi** = ab ab
custos causa 3,324 **ipsaque corporis est** | **custos et causa salutis distantia differitasque** 4,634 (substantiva complectuntur totum alterum hemistichium).
faciēs forma 5,1174 **subpeditabatur faciēs et forma manebat faces flammae** 5,1189 **noctivagaeque faces** | **caeli flammaeque volantes**
fana fulmina 1,68 **quem neque fana deum** | **nec fulmina** . . .
ferrum frigus 6,708 **neque ferro** | **nec frigore effigiae figurae** 4,42 . . . **effigias** | **tenuisque figuras filum figura** 2,341 **esse pari filo similique adfecta figura flamma fumus** 1,871 **in lignis si flamma latet fumusque** . .
flores folia 5,1398 **floribus et foliis** | **lascivia laeta monebat flumen fons** 4,1017 **flumen** . . aut **fontem propter amoenum** 5,261 **flumina fontes extr. in versu**
fluvii fontes 5,942 : et **sedare sitim** | **fluvii fontesque** . . .
fluvii frondes 2,596 **fluvios** | **frondes et pabula laeta** 2,875 **fluvii** | **frondes et pabula laeta**
folia frondes 5,970 **circum se foliis** | **ac frondibus involventes forma filum** 5,572 **forma** . . . **filumque videri**

forma figura 2,778 | **formis** variisque **figuris**, 5,440 | **formas**
variasque **figuras** 5,730 ordine **formarum** certo **certisque**
figuris

forma facies 5,1261 : quamlibet in **formam** et | **faciem**
formatura figura 4,554 **servat** **formaturam** **servatque** **figuram**
fremitus fulgura 6,270 | **fremitus** et **fulgura** **fiunt**
fruges frondes 1,889 | **fruges frondesque** **videre**
fumus flammae 2,457 **diffugere** ut **fumum** | **nebulasque**
flammasque

lacrimae luctus 6,1246 **lacrimis** | **lassi luctuque** **redibant**
lacus lucunae 6,538 **multosque** **lacus** | **multasque** **lucunas**
lacus lucus 5,75 **fana** **lacus** **lucos** | . .

lapides ligna 2,889 **nimirum** **lapides** | et **ligna** . . .

loca lacus 6,738 **loca** **cumque** **lacusque** **extr. i. vers.**

maeror metus 6,1181 | **mens** in **maerore** **metuque**

mala motus 6,1148, **debilitata malis**, | **motu** . .

malae morsus 3,886 **nam** **si** in **morte** **malumst** | **malis** **morsuque**

maria montes 1,17: **denique** **per** **maria** **ac** **montis** |

membra manus 5,1358 in **duro** **durarent** **membra** **manusque**

morbus mors 6,771 **morbos** **Incutere** et **mortem**.

6,1136 **morborum** et **morti'** **fera**

6,1142 **morbo** | **mortique** **dabantur**

6,1248 . . **morbus** **Nec** **mors** . . .

moles machina 5,96 | **moles** et **machina** **mundi**

mos motus 1,598 **naturam** **mores** | **victum** **motusque** **parentum**

naves nubila 1,272 | **navis** et **nubila** **differt**

nebula nubes 6,1119 ut **nebula** **ac** **nubes** | , 5,253 | **nebulam**
nubesque **volantis**

nubes nebulae 6,1097 | **nubes** **nebulaeque** **superne**

nubes nimbi 6,521 **atque** **aliis** **aliae**, | **nubes** **nimbique** **rigantes**
6,484 | **nubis** **nimbosque** **volantis**

patria parentes 3,85 | **patriam** **carosque** **parentes**

paedor panni 6,1267 **horrida** **paedore** et | **pannis** **cooperta**
perire

pecudes proles 2,662 **pecudes** | et **equorum** **duellica** **proles**

plagae pondera 2,285 **praeter** | **plagas et pondera** . . . 5,188
    . . **percita plagis Ponderibusque** . . 423
pluma pili 5,785 **ut pluma atque pili** | **primum** . . .
plumae pappi 3,386 **vestem nec plumas** | **avium papposque**
    volantis
pondera plagae 1,633, 2,726 = 5,438 **pondera plagas extr.**
    in versu
pondus potestas 5,1240 | **pondus plumbique potestas**
praesidium perfugium 5,1107 **praesidium reges ipsi sibi per-**
    fugiumque
proelia pericula 5,43 . . **proelia nobis Atque pericula** . .
proelia pugnae 2,118 = 4,1002 **proelia pugnas extr. i. versu**
res regna 5,1126 | **res velle et regna tenere**
sanies sanguis 1,866 | **sanieque et sanguine mixtim**
satio insitio 5,1359 **At specimen sationis** | **et insitionis origo**
saxa speluncae 1,348 **In saxis ac speluncis** |
segetes stipula 5,606 | **segetes stipulamque videmus**
sidera sol 5,68, 453 **sidera, solem extr. i. vers.**
silvae saltus 5,1384 | **silvas saltusque reperta**
soliorum maiestas et sceptras superba 5,1135 : **pristina maiestas**
    | **soliorum et sceptras superba**
sonitus sapor 6,986 **alio** | **sonitus alioque saporem**
sonitus sucus 2,845 **et sonitus sterila et** | **suco ieiuna feruntur**
speculum splendor 4,96 : **postremo speculis in aqua** | **splen-**
    dorque in omni
stellae sidera 2,209 | **stellas et sidera cernis**
superbia spurcitia 5,47 **quidve superbia spurcitia ac** |
terror tenebrae 1,146 = 2,59 = 3,91 = 6,38 **hunc igitur**
    terrorem animi | **tenebrasque necessest**
terror tumultus 5,1334 **terrore, tumultu in extr. vers. 6,218**
    taetro Terrore . . . tumultu
tigna trabes 2,192 = 196 = 6,241 **tigna trabesque in extr. vers.**
trocleae tympana 4,902 **multaque per trocleas** | **et tympana**
    pondera magna
intervalla viae 2,726 = 5,438 **intervalla vias** | **conexus pon-**
    dera plagas ; 4,648 **intervalla viasque** |

vela ventus 4,894 | **velis ventisque**
ver Venus 5,735 it **ver et Venus**, et **veris** . . .
venae viscera 3,217 . . . **nexam** | per **venas viscera nervos**,
685 **conexast p. v. v. nervos**, 564 | **venas et viscera**
mixtim, 2,905 : **visceribus nervis venis**
versus verba 1,825 | **versus ac verba necessesit**
vestis victus 4,1123 **eximia veste et victu** | **convivia** . .
viae vestes 5,1447 **arma, vias, vestes** |
victus vita 5,801 = 1078 = 1103 **victum vitamque**
vis vincla 6,915 | **vim vinclaque noscit**
vires vigor 5,1010 | **valuit viresque vigorque**
virtus voluptas 1,140: **sed tua me virtus** | **tamen et sperata**
voluptas
voces verba 4,531 **quin voces verbaque constant**
voces voltus 3,467 **voces nec noscere voltus**, 4,1216 | **vol-**
tus vocesque comasque

B. Adiectiva (participia) et adverbia;
numeralia.

Amarus asper 2,404 **at contra quae amara** | **atque aspera** . . .
asper acerbus 5,33 **asper, acerba tuens** = Verg. Aen. 9,794;
4,659 . . . **res intus acerba Aspera** . . .
cana cadens 3,21: **cana cadens violat** . . .
castus inceste 1,98 **sed casta inceste** . . .
clandestinus caecus 1,779 **naturam clandestinam caecamque** . . ;
. . 2,128 **significant clandestinos** | **caecosque subesse**
clarus certus 5,581 **claram** | **speciem certamque figuram**
contextus condensus 4,55 **et partim contexta magis condensa-**
saque
crassius concretius 4,1236 **crassius hic porro** | **quoniam**
concretius aequo
disiunctus discrepitanus 3,801 : | **disiunctum discrepitanisque**
divisor distractor 4,958 **et divisor inter se ac distractor**
actus
divisus discretus 5,1439 **et divisa colebatur** | **discretaque tellus**

exos exanguis 3,719 **exos et exanguis** . .
felix faustus 1,100 | **felix faustusque daretur**
fractus effetus 2,1150 **fractast aetas** | **effetaque tellus**
incolumis integer 6,348 **incolumisque venit per res atque**
integra transit
infans indigus 5,223 | **iacet infans, indigus omni**
ingratus impius 2,622 **ingratos animos atque impia pectora volgi**
liquidissimus levissimus 5,500 **liquidissimus aether Atque**
levissimus aérias . . . auras
magnus inmanis 4,1155 **magna atque inmanis** | **cataplexis**
plenaque
magnus mirabilis 2,1028 **nil adeo magnum neque tam mira-**
bile quicquam
magnus mirus 5,1237 | **magnas mirasque relinquunt**
mobilis minutus 4,341 **mobilior multisque minutior** | **et**
mage . . 6,226 | **minutis mobilibusque**
morigerus mundus 4,1273 **morigerisque modis** | **et munde**
corpore culto
multus magnus 1,1029 **et multos etiam magnos**, 2,552 |
magnis multisque coortis, 4,902 **multaque per trocleas**
et tympana pondera magna
multus minutus 3,226 . . . **multa** | **minutaque semina sucos**
multus mirus 5,1179 **et simul in somnis quia multa et mira**
videbant
multus mollis 5,814 **multa et molli** | **lanugine abundans**
occursans efficiensque 5,716 **omnimodis** | **occursans efficiensque**
parvi pauci 3,278 **de parvis paucisque creatast**
pavidi palantes 5,972 . . . **pavidi** | **palantes noctis in umbris**
placidus pacatus 5,1152 **nec facilest placidam ac** | **pacatam**
degere vitam
plenus parvus 6,130 **cum plena animae vensicula parva**
praeclarus pulcher, 4,1026 **nuntia praeclari voltus pulchrique**
coloris
praepostus paratus 6,997 **praeposta parata in extr. vers.**
primus potissimus 3,778 **prima potissimaque insinuetur.**
recta retrorsum 4,293 **extr. in versu**

retro rursus 4,308 inde retro rursus | redit . .
sagax semotus 1,50 . . . sagacem Semotum . . .
sapiens disertus 2,988 non ex seminibus | sapientibus atque
disertis
seiunctus secretus 1,431 corpore seiunctum | secretumque . .
semotus seiunctus 1,46 semota . . . | seiunctaque longe
sex septem 4,575 sex etiam aut septem | . .
subito sursumque 6,889 . . . subito | sursumque ea conciliari
supra supterque 2,1049 | supra supterque per omne (Supra
est emendatio Lachmanni.)
sursum supinus 4,439 | sursumque supina reverti
vetulus vietus 2,1168 vetulae | vitis sator atque vietae
visae volantes 4,1003 | visaeque volantes
vivus videns 3,1044 vivo atque videnti in extr. versu

C. Verba.

ad fingere addere 5,164 | ad fingere et addere, Memmi,
adire audere 5,36 . . . adit quisquam | nec barbarus audet
adiutari ali 1,812 adiutamur enim dubio | procul atque ali-
mur nos,
admirari amare 1,641 | magis admirantur amantque
alere augere 1,229 unde alit atque auget, 5,220 cur alit atque
auget, 1,873 alit, auget in extr. vers., 6,946 auget
alitque i. extr. v.
auctare alere 1,56 auctet alatque i. extr. v.
percalescere calefacere 6,686 hic ubi percaluit calefecitque . .
circum
celare cohibere 2,679 corpore celare et | varias cohibere
figuras
ciere concitare 3,291 ciet terrorem membris et concitat artus
cognoscere clarius audire 1,921 cognosce et clarius audi
coire concrescere 6,845 coitque Et quasi concrescit
coire conficere 5,663 inde coire globum quasi in unum con-
ficere orbem
commoliri ciere 6,242 | commoliri atque ciere

comprehendere conque gregari coniungendo crescere 6,456
inde haec comprehendunt inter se conque gregantur Et
coniungendo crescunt . . .

concurrere cadere 2,215 Concurrant, cadit in terras |

concurrere coire 3,395 Concurrere coire et |

conficere cremare 1,906 Conficerent . . . cremarent

crescere creari 6,527 cetera quae seorsum crescunt | seor-
sumque creantur

dare docere 3,355 | quod res dedit ac docuit nos.

deficere deesse 3,454 omnia deficiunt | atque uno tempore
desunt

dementire delirare fari 3,464 dementit enim delirare fatur

demittere dissolvere 6,446 | demisit dissoluitque

diffuere discedere 3,435 diffuere umorem et laticem disce-
dere cernis.

discutere dissolvere 2,953 oblatum nisi discutere ac | dis-
solvere quaeque

discicere dissupare 1,651 | disiectis disque supatis

distrahi dispergi 2,831 . . distractast | dispergitur omnis

disturbare dissolvere 1,559 | disturbans dissolvensque

dividere dare 5,1108 | divisere atque dedere

dubitare indignari 3,1043 tu vero dubitabis | et indignabere
obire

elici eripi 3,58 eliciuntur et eripitur |

emergere exilire 2,200 | emergant exiliantque

facere fungi 1,443 At facere et fungi |

ferri ferire 4,325 . . feruntur Et feriunt

ferri fluere 4,422 . . omnia ferri Et fluere . . .

frangi findi 1,533 . . nec frangi | nec findi . . .

frondere florere 5,214 | frondent atque omnia florent

implicare impedire 4,1141 implicitus | quoque possis inque
peditus

inclamare increpare 3,952 . . . inelamet | magis et voce
inrepet acri

delirare labare 3,453 Coniectura Lachmanni: | delirat lingua,
labat mens.

macerare male habere 3,824 **macerat inque metu | male habet**
remanere morari 6,519 **at remanere diu | pluviae longumque**
morari

mutare meare 1,787 **in extremo versu.**

officere obstare 1,337 **officere atque obstare | , 2,784 officunt**
obstantque figurae

patefacere penetrare 4,891 **per patefacta venit | penetratque . .**

perferre pati 5,314 **perferre patique in extr. vers.**

perire putrescere 3,343 **sed penitus pereunt | convolsi conque**
putrescunt (Hemistichia huius versus cum allitteratione
ultimis syllabis consonant.)

placere pollere 5,141: **suavius imprimis | placet et pollere**
videtur

planum facere probare 2,934 | **planum facere atque probare**
praecipere possidere 6,1048 : **praecepit ferrique vias | possedit**
apertas

procumbere pandere 5,1198 **nec procumbere humi | pro-**
stratum et pandere palmas

progigni prorescere 2,566 **et res progigni genitas procre-**
scere posse

provehere propellere 4,193 = 6,1025 | **provehat atque**
propellat

pugnare proelia obire 4,964 | **pugnare ac proelia obire**

pungere penetrare 2,460 **pungere uti possint | corpus pene-**
trareque sese

recellere recipere 6,573 **retroque recellit Et recipit. . .**

recreare rogare 6,3 : **et recreaverunt | vitam legesque roga-**
runt*)

---

*) Alia exempla apud Lucretium, in quibus ultimae syllabae hemistichiorum consonant, sunt haec:

- 1,318 saepe salutantum tactu praeterque meantum
- 2,420 et qui compungunt aciem lacrimareque cogunt
- 2,473 est ratio discernendi seorsumque videndi
- 3,454 omnia deficiunt atque uno tempore desunt
- 3,458 crescere et, ut docui, simul aevo fessa fatisci
- 3,582 atque ideo tanta mutatum putre ruina

reflectere redire 3,500 | reflexit causa reditque
refrenari residere 2,283 refrenatur | retroque residit
retribuere recreare 5,277 corpora retribuatur rebus | recreeturque
fluentis
secernere seorsum videre 2,473 Est ratio secernendi | seor-
sumque videndi
seiungi segregari 1,452 | seiungi seque gregari
stillare succedere 4,1052 : stillavit gutta et | successit frigida
cura
succidere suffundere 5,482 succidit et salso | suffudit gurgite
fossas
sudare spirare 4,985 in somnis sudare, tamen spirareque
semper
sudare stillare 6,943 Sudent umore et guttis manantibus
stillent
extenuari tabere 4,1254 extendantur | tabentque
extentari torqueri 3,488 . . extentat nervos, | torquetur, anhelat
terebrare pertundere 5,1266 et terebrare etiam ac | pertun-
dere . . .
attingere tractare 4,621 suaviter attingunt | et suaviter om-
nia tractant
trahere tremere 6,1188 | trahere et tremere artus
trahere detrudere 3,362 : . . trahit atque acies | detrudit ad
ipsas
trudi extendi 6,435 . . . trudatur | et extendatur in undas
valere vivere 5,958 | valere et vivere doctus
vexare evertere 5,163 nec verbis vexare et ab imo evertere . . .

3,589 quam prolapsa foras enaret in aeris auras.
3,655 quin etiam tibi si, lingua vibrante, minaci
3,664 unam animantem animas habuisse in corpore multas.
3,690 expertis animas nec leti lege solutas:
3,949 naturam et veram verbis exponere causam?
4,163 multa modis multis in cunctas undique partis,
4,810 tempore semotum fuerit longaque remotum.
5,266 partim quod validi verrentes aequora venti
5,902 prima leo, postrema draco, media ipsa, Chimaera.

vincere vitare 5,965 multaque vincebant, | vitabant . . .
vocare invitare 5,524 quo cuiusque cibus | vocat atque invitat
euntis

Hac in parte complures invenias allitterationes quas ex sententia Woelfflinii afferri non oportuit, eas dico, quae verbis compositis efficiuntur, quae nulla alia nisi praepositionum similitudine insigniora fiunt. Nam etiamsi Woelfflinius ea verba allitterationem efficere posse concedit, tamen eam, quod iam sententia similitudinem formae efficiat, non aequo modo artificium orationisque ornamentum intellegi posse censet. (Allitter. Verbind. pag. 5.) Talia igitur composita tum demum recepi, cum eis quae antea dixi de allitterationis loco congruerunt.

IV.

Ex meo proposito nunc allitterationes in medium proferam, quarum partes ex vocabulis non coordinatim coniunctis constant. In dispositione exemplorum secutus sum W. Ebrardum.

A. Coniunctiones nominum.

1. Substantivum coniunctum est cum attributo.

a. Substantivum cum adiectivo attributo.

acervus altus 3,197 . . altus acervus in extr. vers.

aer ater 4,336, 343; utroque loco: aer Ater . . .

aetas ante acta 1,234 | ante acta aetate fuere,

angor anxius 3,991 = 6,1156; „anxius angor“ utroque loco
in extremo versu.

animus aequus 3,937, 960 aequo animoque capis | , 960 aequo
animo agedum |

arbor alta 1,897 . . . altis Arboribus . . . , 2,30 arboris
altae = 5,1391 extr. i. vers.

ardor acrior 1,650 acrior ardor primo in versu,

aurae aeriae 1,771 . . . aerias | auras . . , 4,930 aeriis . .
auris, 5,501 | aerias super influit auras

aures attentae 6,920 attentas | auris animumque,

caligo caeca 3,304 **fumida suffundens** | **caecae caliginis umbrae**; 4,454 **caligine caeca extr. in vers.**
caligo crassa 6,461 **caligine crassa extr. i. v.**, 6,691 **differt et crassa volvit caligine fumum**
Calliope callida 6,94 . . . **callida musa Calliope** . . .
candor clarus 4,230 | **claro candore, necessest,**
causa caeca 3,316 | **caecas exponere causas,**
causa consimilis 4,231 **consimili causa primo in versu.**
certamina clara 1,475 **clara accendisset** | **certamina** . .
cervus corniger 3,749: **cornigeri incursum cervi** . . .
cicuta cava 5,1381 | **cavas inflare cicutas.**
color percoctus 6,1107 | **percocto saecla colore**
color consimilis 2,736 **corpora consimili** | **colore**
compages caecae 6,1014 | **caecisque in eo compagibus haesit**
concilia et discidia crebra 2,120 **concillis** | **et discidiis exercita crebris Conicere** . . .
conciliatus condensus 1,575 **condenso magis omnia conciliatu,**
2,100 **condenso conciliatu in extr. vers.**
copia cassa 4,509 **in extr. vers.**
cor cupidum 4,1130 : **quod cupido adfixum** | **cordi** . . .
corpus caecum 1,277 : **corpora caeca extr. i. v.** 2,714 . . .
caecis Corporibus . .
corpus certum 1,521, 526 **corpora certa in extr. vers.,** 1,675
corpora certissima . . . **quoniam** | **certissima corpora quaedam**
corpus condensum 6,102 | **condenso corpore**
corpus commune 1,196 | **communia corpora** . . .
corpus corruptum 3,501 | **corrupti corporis** . . .
corpus crassum 6,857 | **tam crasso corpore terram**
crocus Cilix 2,416 . . **croco** | **Cilici** . .
cupido caeca 3,59 **caeca cupido in extr. vers.**
currus caede calentis 3,641 **seq.**
delubra decora 2,352 **in extr. vers.**
dentes duri 5,1062 | **duros nudantia dentes**
dicta docta 5,113 | **doctis solacia dictis,** 2,987 . . . **doctis** |
rationem reddere dictis

dolor durus 3,460 inmanis morbos durumque dolorem
facta florentia 3,895 factis | florentibus esse
fetus frugipari 6,1 frugiparos | fetus
fides fundata 1,423 . . . fides | fundata
figurae finitae 2,514 finitis | differe figuris
flabra silvifraga 1,275 silvifragis vexat flabris | ita perfurit
acri
fons largifluus 5,596 largifluum fontem |
foramina flexa 4,597 | per flexa foramina rerum
fructus feri 5,1366 temptabant fructusque feros |
fulmen infestum 6,418 discutit infesto praeclaras fulmine sedes
imbres intempestivi 2,873 intempestivis ex imbris |
impetus ingens 5,200 in extr. vers.
infans, indigus 5,223 . . infans, indigus omni
lascivia laeta 5,1398 floribus et foliis | lascivia laeta monebat,
lepos levis 5,1257 levique lepore in extr. vers.
lux larga 2,806 | larga cum luce repletast
lumen liquidum 5,281 largus item liquidi | fons luminis . .
lumen largum 5,432 lumine largo in extr. vers.
manus muliebres 5,1326 ut muliebribus id manibus | . . .
mare magnum 2,1 : suave mari magno | , 3,1027 mare magnum
i. extr. v., 6,144 fluminibus magnoque mari | ,
505 . . . magnum | mare . . .
mater magna 2,598 magna deum mater | materque ferarum
640 propterea magnam | matrem . . .
mele musaea 2,412 ac musaea mele |
mel musaeum 1,947 = 4,22 et quasi musaeo | dulci contingere
melle
membra materna 3,346 maternis etiam membris |
” mortalia 3,776 . . immortalis | mortalia membra
” muliebria 4,1045 . . membris | muliebribus . . .
mens memor 2,582 . . memori | mandatam mente tenere
” mire mobilis 4,746 . . mens est | et mire mobilis ipsa
” misera 2,14 o miseras hominum mentes! |
milicia multa 4,410 in extr. versu.
miracula multa 4,460 | miracula multa videmus,

- modus** multo minor 2,1172 cum minor esset agri | multo
modus . . .
- modi** morigeri 4,1273 morigerisque modis | et munde cor-
pore culto,
- moenia** maxima 6,123 maxima dissiluisse capacis moenia
mundi,
- moenia** multa 6,588 multaque . . . moenia magnis Motibus
. . . multae per mare . . .
- moles** magna 6,194 . . . magnas | moles . . . .
- molimen** magnum 4,899 . . . magnam | magno molimine
navem
- momen** mutatum 2,220 tantum quod momen | mutatum . . .
- montes** magni 1,897 . . in magnis fit montibus | inquis, ut altis
Arboribus . . . 5,41 . . montes | magnos . . , 821 in mag-
nis bacchatur montibu' passim, 943 ut nunc montibus
e magnis | ,1242 montibus in magnis |
- morbus** immensus 6,664 . . . immensi | prorescere morbi.
- mors** magna 4,1004 . . mentes, | magnis qui mortibus edunt
„ mala 6,1238 morte malaque in extr. vers.
- mortales** miseri 5,941 | miseris mortalibus ampla
- motus** magni 6,588 . . . moenia magnis Motibus . . .
- motus** molles 4,1260 nec molles opus sunt motus |
- motus** mutati 4,946 | mutatis motibus alte.
- mundus** magnus 5,433 magni sidera mundi Nec mare . . .
5,454 magni moenia mundi in extr. v.
5,769 magni per caerula mundi „
5,1202 magni caelestia mundi „
6,493 magni | circum spiracula mundi
6,565 et metuunt magni naturam credere
mundi
- murmur** minax 1,276 | minaci murmure ventus
- murmura** magna 5,1191 | et murmura magna minarum
6,101 . . magno | fremitus fit murmuresaepe
6,197 conplerunt, magno indignantur mur-
mure clausi

nimbus niger 6,256 **praeterea persaepe niger** | quoque per
mare **nimbus**,
nox nigra 4,535 | **nigrae noctis ad umbram**
olivum inolens 2,850 **inolentis olivi in extr. vers.**
pars parva 1,309 in **parvas igitur partes** | 2,829 . . in **par-**
vas | **partis . . .** 6,1030 **parvas ad partis** | **subtiliter**
insinuatus.
pars parvula 6,651 **quam sit parvula pars** |
pars peior 2,1132 **frangit et in partem** | **peiorem . . .**
passus proceri 4,824 **proceros passus** |
pectus perfixum 6,392 **pectore perfixo** |
pectus placidum 6,75 **nec delubra deum** | **placido cum pec-**
tore adibis,
pectus purum 5,18 **poterat** | **sine puro pectore vivi;**
pondera propria 2,218 **ponderibus propriis** |
pontus placidus 2,559 | **placidi pellacia ponti,**
populus pius 6,1277 **quo pius hic populus** |
portenta perempta 5,37 **extremo in versu.**
regio recta 4,1264 | **recta regione viaque**
4,512 | **rectis regionibus exit,**
res repente erepta 1,218 **ex oculis res quaeque** | **repente**
erepta periret:
ros recens 2,319 **rore recenti i. extr. v.**
sacra sollemnia 5,1161 **suscipiendaque curarit** | **sollemnia**
sacra,
saecla saeva 5,859 **saevaeque saecla,** 5,944 **saecla sitientia**
| **sitientia saecla ferarum,** 5,964 **s. silvestria consecra-**
bantur | **silvestria saecla ferarum,** 6,766 **s. serpentina**
| **serpentina saecla ferarum.**
sapor similis 1,886 **similique sapore in extr. vers.**
sapor salsus 4,220 **salsi venit humor saepe saporis,** 6,928
salsi humor saepe saporis
saepta saxea 4,697 **saxea saepta i. extr. vers.**
saxa summersa 6,541 | **summersaque saxa . .**
scapi sonantes 5,1351 | **scapique sonantes.**
sceptra superba 5,1135 **maiestas soliorum ac sceptra superba,**

securis saeva 5,1232, 3,994 | **fascēs saevasque securēs**
semen simile 2,418 | **simili constare colores Semine** . .
    „ **sapiens** 2,988 **non ex seminibus | sapientibus atque**
    disertis,
serra stridens 2,410 | **serrae stridentis acerbum**
sidera serena 4,210 **stellante serena Sidera** . .
signa serena 5,1188 **nox | et noctis signa serena**
    „ **splendida** 4,442 **tum splendida signa videntur**
Silena simula 4,1161 **simula Silena ac saturast |**
silentia severa 4,458 | **severa silentia noctis**
simplicitas solida 1,548 = 609 **sunt igitur solida | primordia**
    simplicitate, 2,157 **at quae sunt solida | prim. simpl.**
species dissimilis 2,665 **dissimili vivont specie, |**
    „ **semiferae** 2,702 **semiferas hominum species |**
spiritus suavis 3,222 **spiritus unguenti | suavis diffugit in auras,**
sudor salsus 5,487 | **salsus de corpore sudor**
sus spumiger 5,983 **spumigeri suis adventu | validive leonis,**
sues saetigerae 5,966 **saetigerisque pares subus |**
taeda tepens (Ed. Lachmanni!) 6,899 **semina habent ignis**
    stuppae | taedaeque tepentis, (Ed. Bernays. taedaeque
    latentis.)
taedae terrestres 2,383 | **taedis terrestribus ortus:**
Tartara taetra 5,1124 **in extr. vers.**
tegmen textile 5,1348 **textile tegmen i. extr. v.**
tellus torrida 5,1218 **torrida tellus i. extr. v.**
    „ **tota** 6,358 **totaque tellus i. extr. v.**
tempestas turbida 6,376 **fulmina tempestasque | cietur tur-**
    bida caelo,
terror taeter 6,217 . . . **tum sine taetro Terrore** . .
    „ **trepidus** 5,40 | **trepido terrore repletast**
texta tria talia 5,94 | **tria talia texta**
texta tenvia 4,741 **tenvia texta i. extr. v.**
textura tenuis 3,209 **quam tenui constet | textura, . .** 4,156
    texturas rerum tenuis | tenuisque figuras.
trabes protractae 6,564 **protractaeque trabes |**
tunicae teretes 4,56 **cum teretis ponunt tunicas |**

ungues unci 5,1320 **unguibus uncis** extr. i. vers.
venae vitales 2,1119 **vitalis venas quam quod** |
venti validi 3,507 **cum validis ventis** | , 6,124 **cum subito**
validi | **venti** 137 | **validi vis incita venti**
venti validi verrentes 5,266 **validi** | **verrentes aequora venti**
cf. 6,623.
ventus violentus 5,1224 **vis** | **violenti per mare venti**
„ **vitalis** 3,128 | **ventus vitalis in ipso**
Venus volgivaga 4,1063 **volgivagaque vagus Venere** . .
vermes vivi 2,871 | **vivos existere vermes**,
vestis varia 5,231 **nec varias quaerunt vestes** |
vestis vieta 3,385 . . . **vietam Vestem** . . .
vis violenta 3,296 | **vis est violenta leonum**,
vis vivida 1,72 **ergo vivida vis** | **animi pervicit** . . .
vires validae 1,287 | **validis cum viribus amnis**, 576 | **validas-**
que ostendere viris, 5,314 **nec validas aevi** | **vires per-**
ferre patique 379 . . . **validas** | **aevi contemnere vires**,
883 . . . **validae** | **vires** . . , 1096 **exprimitur validis**
extritus viribus ignis, 1215 = 379, 6,342 **et validas**
auget vires |
viscera viva 2,964 | **per viscera viva**, . .
vitis vetula atque vieta 2,1168 **vetulae** | **vitis sator atque vietae**
volnus vastum 5,1288 | **et volnera vasta serebant**
volnus violentum 6,420 | **violento volnere honorem**
voltus vitalis 3,653 **servat humi voltum** | **vitalem** . .
volucres variae 2,145 **et variae volucres** | **nemora avia per-**
volitantes = 344 **et variae volucres**, | **laetantia quae**
loca aquarum, 4,1000 **at variae fugiunt volucres** | ,
5,798 **variaeque volucres i. extr. versu** = 1076.
voluptas vera 5,1431 **vera voluptas i. extr. v.**
voces variae 4,219 **nec variae cessant voces** | **volitare**
per auras: 5,1058 **voces** | **variaeque ciere**, 1086 |
varias emittere voces
voces verae 3,57 **nam verae voces** |

b. Substantivum cum attributo substantivo
(genetivo).

- aestus aeris 6,1047 prius aestus ubi aeris
” aetheris 5,483, 519; 6, 481 aetheris aestus extremis
in versibus.
” Averni 6,830 atque aestus Averni i. extr. vers.
aetas animantium 2,1071 enumerare aetas | animantium . . .
ardor amantum 4,1069 in extr. vers.
aurae aeris 1,784 = 803 . . in auras Aeris . . , 801 aeris
auras = 1087 = 3,589 = 4,691 = 6,1224,
caerula caeli 1,1090 | per caeli caerula pasci, 6,96 caerula
caeli in extr. versu.
canor cyeni 4,907 . . cyeni | melior canor . .
caulae corporis 3,255 | per caulas corporis omnes = 6,839,
catervae comitum 2,628 comitumque catervae i. extr. vers.
cavernae caeli 6,252 | caeli complesse cavernas
colos conchyli 6,1072 . . . colos | conchyli . .
consessus caveai 4,76 . . . consessum | caveai . .
corda canum 5,861 . . canum | fido cum pectore corda
cuppedo curae 3,992 cuppedine curae i. extr. v.
curae cordis 3,116 | et cûras córdis inanis
custos corporis 3,324 corporis est | custos et causa salutis
delubra deum 5,308 non delubra deum | , 1164 qui delubra
deum | , 1199 ante deum delubra | , 6,75 nec delubra
deum | , 417 . . deum | delubra suasque = 1270 deum
| delubra replerat
figura formae 4,67 quo fuerint, et formai | servare figuram,
flammae fulguris 6,391 | flammâs ut fulguris halent,
foedera fati 2,254 | quod fati foedera rumpat,
fraus frustraminis 4,814 in fraudem induimus | frustra-
minis . . .
fulgor flammae 6,213 faciunt | flammae fulgore colores.
6,182 fulgora flammae i. extr. vers.
funus fratris 3,72 . . in tristi funere fratris,
latebrae lunae 5,749 . . lunaeque latebras i. extr. vers.

lex leti 3,690 | **nec leti lege solutas** :
limen leti 6,1155 **languerat corpus** | **leti iam limine in ipso**,
1206 **limina leti**, 2,960 = 6,1155.
liquores lactis 2,398 **lactisque liquores in extr. vers.**
mobilitas mali 3,644 **mobilitate mali** |
moles et machina mundi 5,96 i. extr. v.
moenera militiai 1,29 i. extr. vers.
moenia mundi 1,73 | **flammantia moenia mundi**, 1094 **flam-**
marum m. m., 2,1045 **extra m. m.**, 1144, **circum m. m.**,
5,454 | **et magni moenia mundi**, 3,16 **moenia mundi**
= 5,119 = 371 = 1211.
motus materiai 3,853 i. extr. v.
nomen novitatis 5,906 **nixus . .** | **novitatis nomine inani**,
nox nimborum 6,253 | **nimborum nocte coorta**
pars pericli 2,6 **sine parte pericli** i. extr. v.
parta patrum 4,1121 **et bene parta patrum** |
pellacia ponti (placidi) 2,559; 5,1002 | **placidi pellacia ponti**,
plaga ponti 5,481 | **ponti plaga caerulea tendit**,
positurae principiorum 2,947; 4,665, 940 | **positurae prin-**
cipiorum
| **primordia principiorum** 3,262
profunda ponti 5,417 : **pontique profunda** i. extr. v.
protelum plagarum 2,531 . . . **protelo** | **plagarum . . .**
retinentia rerum 3,673 i. extr. v.
socii scelerum 3,61 | **socios scelerum atque ministros**
solacia somni 5,1403 i. extr. v.
species scenai 4,77 **scenai speciem** |
structa saxorum 4,359 **ad tornum** | **saxorum structa tuamur**,
summa salutis 2,863 i. extr. vers.
vera viai 1,659 **metuunt** | **amittunt vera viai**
verbera ventorum 5,954 **verbera ventorum** | **vitare . .**
vestigia vitae 1,406 | **vestigia certa viai**
via vocis 6,1146 | **vocis via saepta coibat**,
vinclum vitae 3,597 | **vitae reprehendere vinclum** :
vis venti 1,271 **principio venti** | **vis . . .**, 6,281 | **venti vis**
et gravis ignis = 300, 310 **frigida cum venti pepulit**

vis | , 319 | plane vis frigida venti = 431 vis incita
venti i. extr. v., 436 . . venti Vis . . , 510 . . . vis
| venti . . . , 560 | quo venti prona premit vis, 592
et fera vis venti | , 6,137 validi vis incita venti
vis venti violenti 5,1224 . . vis | violenti per mare venti.
vis virum 2,326 virum vi i. extr. vers.
vulnera vitae 3,63

c. Triplex allitteratio:

Substantivi, adiectivi, genetivi attributivi.
| in altis aëris auras 3,456
cornigeri incursum cervi | 3,749
(ante) deum delubra decora 2,352 nam saepe ante deum |
vitulus delubra decora
ductores Danaum delecti 1,86
maxima . . moenia mundi 6,123
maxima mundi membra 5,243 . . . maxima mundi Cum vi-
deam membra . . . 5,380 . . maxima mundi Pugnent
membra . .
memores | motus languescere mentis 3,1038
murmura magna minarum 5,1191 | et m. m. m.
validi violentis viribus (aëris) 5,1268 quam validi primum |
violentibus viribus aëris,
vemens violentia vini 3,480
ventorum validis viribus 3,492 ventorum validis | fervescunt
viribus undae,
violenta viri vis 5,961 vel violenta viri | vis atque inpensa
libido.

d. Genetivus attributivus et adiectivum allit-
teratione coniuncta sunt.

almus aquarum liquor 2,390 liquor almus aquarum
Cerbereasque canum facies | 4,731
fervidus flammai ardor 5,1097 | flammai fervidus ardor
fissa ferarum ungula 4,678 tum fissa ferarum Ungula . .

frigida vis ferri 6,315 nec, quod frigida vis ferrist, |
largus liquidi luminis fons 5,281 largus item liquidi | fons
luminis . .
media regione mundi 5,534 . . media | mundi regione quiescat,
mortalia mundi templa 6,43 | mundi mortalia templa
validos Veneris nodos 4,1140 . . validos | Veneris perrum-
pere nodos.
validis Veneris compagibus 4,1197 . . . validis | Veneris com-
pagibus haerent.

Aliae coniunctiones nominum.

a. Substantivum cum re obiecta propiore con- iunctum est.

adulta aetas roborat artus 4,1031 . . . adulta aetas | cum
primum roborat artus.
corpora contractabiliter caulas intrare debent 4,658 . . cor-
pora debent Contractabiliter | caulas intrare palati,
feta (terra) parit fruges 2,994 feta parit nitidas | fruges . .
fota (terra) novet fetus | 1,1033
volventes frigora fontes 2,590
perflant, dant sonitum | frondes ramique fragorem. 6,136
miseri mala maxima (respiciunt) 4,1151 . . respiciunt |
miseri mala maxima saepe.
mortales mutua vivunt 2,76 | mortales mutua vivunt.
vapor vestem (praebibat) 5,813 | vestem vapor, herba cubile
Venus inminuit viris 5,1015 et Venus inminuit viris | puerique
parentum
ventus vela (trudit) 6,1031 velaque ventus in extr. vers.
vis vitam offendit 3,170 | vitam vis horrida teli

b. Subiectum cum aliis rebus obiectis (ablativo instrumenti cet.)

carmina cordi sunt 5,1389 sunt carmina cordi i. extr. vers.
cornua cantu minantur 2,619 | minantur cornua cantu,

corpora parvo conciliatu sunt (abl. qual.) 2,134 parvo | sunt
corpora conciliatu
corpora sint consimili colore tincta 2,736 corpora consimili
| sunt eius tincta colore:
corpus conexu adhaeret 3,555 | conexu' corpus adhaeret
fortuna fundamento 5,1119 ut fundamento | stabili fortuna
maneret
nubila nimbis adspargunt 3,19 . . . nubila nimbis Adspargunt . .
saxis sucus inesse 3,784 = 5,130 | neque saxis sucus inesse
somnus suavi sopore (devinxit) 4,451 denique cum suavi |
devinxit membra sopore Somnus . .
umor uberibus manat 1,258 . . lacteus umor Uberibus manat
vita victu 4,1252 | quo victu vita colatur :

c. Res obiectae complures coniunctae sunt.

caelum corpore claro permensa sunt 4,392 cum permensa
suo | sunt caelum corpore claro:
capiti coronam petere 1,929 = 4,4 | capiti petere inde coronam,
foedera factis violat 5,1153 . . factis | communia foedera pacis,
| loca lumine tingunt 6,173
. . . memori | mandatum mente tenere 2,582
magnam magno molimine navem trudere 4,899 trudit agens
magnam | magno molimine navem,
multa modis multis | efferre 2,654, vagari 4,126 = 2,654
nectar qui naribus halat 2,848 et nardi florem, | qui nectar
naribus halat,
| tenebris obducere terras, 5,774
terram conspargere tabo 3,659 volnere tortari et | terram
conspargere tabo,
verba ventis 4,928 | ne ventis verba profundam.

B. Verbum coniunctum est cum proximis
sententiae partibus.

1. Verbum cum subiecto.

adfcit angor 3,851 in extr. vers.
adit autumnus 5,741 inde Autumnus adit | . .

adolent altaria 4,1229 **conspargunt aras** | **adolentque altaria donis,**
cavat casus 1,313 **stilicidi casus lapidem cavat,** |
| **circum caesura coercet,** 4,645
columnae circumeursare (ut videantur) 4,398 | **circumeursare columnae**
concilio ante coacto 2,935 in extr. vers.
consuetudo concinnat 4,1275 **consuetudo** | **concinnat amorem copia conciri debet,** | **concita** . . 2,267
corpora crescunt 1,867 in extr. v.
corpora contusa conturbant 4,955 **corpora conturbant** | **magno contusa labore.**
corpora sese convertunt 1,678 | **convertunt corpora sese,** **corpus caret** 3,356 | **corpus caret undique sensu:**
crustas concreescere (videmus) 6,626 **concreescere crustas** in extr. v.
famulae fugitant 4,1168 **quam famulae longe fugitant** | **furtimque cachinnant.**
fnitimi fingunt | **et faunos esse locuntur** 4,579
flamma facta foret 1,904 **quod si facta foret** | **silvis abscondita flamma,**
flamma flagrabat 6,1167 **flagrabat stomacho** | **flamma ut fornicibus intus.**
ferat fors 3,981 in extr. vers.
flectat fortuna 5,107 | **flectat fortuna gubernans,** **fluit frigus** 4,258 **acre fluit frigus,** |
diffugere fulmina 1,762 **fulmina diffugere** |
gaudia gliscunt 5,1059 in extr. v.
ignis impetus incessit 6,281 . . . **ignis Impetus incessit** | **lingua delirat** 3,453 | **delirat lingua, labat mens, Lachmannus;** **alii „madet“ mens e versu** 477. **petitum.**
murmura minantur 1,722 . . **Aetnaea minantur Murmura** . . .
primordia pereunt 1,918 | **pereunt primordia rerum:**
propago perducere potuisset 5,1025 **nec potuisset adhuc** | **perducere saecula propago.**

pueri pavitant 2,58; 3,90; 6,38 quae pueri in tenebris pavitant finguntque futura
rabies redit 4,1109 inde redit rabies |
ratio reclamationem 1,623 quod quoniam ratio | reclamationem . .
ratio repertast 5,335 | rerum ratioque repertast
res redit 1,797 = 2,756 = 864 = 1,673 nec tibi res redeant;
3,908 | si res redit . .
res remoratur 2,158 in extr. v.
res respondent 4,165 res sibi respondent simili
saecla servantur 4,684 | servantur saecla ferarum.
sapor insinuatur 2,684 fucus item sorsum, | sorsum sapor insinuatur
subsidiere saxa poterant 5,493 poterant subsidiere saxa in extr. v.
consequitur sensus | 1,460
sententia sequitur 3,448 | sequitur sententia tenvis:
senectus Serpat 1,414
simulacra secuntur 4,344 in extr. vers.
. . insinuatur Semen . . . 4,1023
sonus sequitur 6,184 inde sonus sequitur | , 6,285, quem
gravis insequitur | sonitus
et stimuli subsunt, | qui instigant 4,1074
tauri terebant 5,1321 iactabantque suos tauri | pedibusque
tereabant,
terra tremit 6,544 terra superne tremit |
. . tremescunt Tecta . . 6,548
tympana tenta tonant | 2,618
venti vertex se involvat 6,443 . . . involvat | venti se nubibus
ipse Vertex . . .
viae variare (debent) 4,655 Et variare viae |
vires vigorque valuit 5,1110 | valuit viresque vigorque
vis venti verberat 1,271 principio venti | vis verberat . . ,
6,916 | vis pervolat eius.
ergo vivida vis | animi pervicit et extra 1,72
vis vomat 1,724 | iterum vis ut vomat ignis
voces variae volitare (non cessant) 4,219 nec variae cessant
| voces volitare per auras.

Nominativi subiecti loco etiam nominativus
praedicativus adiectivi vel participii vel
vocativus cum verbo coniunctus est.

ardet abundans 4,1191 in extr. vers.
clara clueret 1,119 " " "
inclusum | certis consisteret oris 1,985
| qua constet compta figura 1,950
in concilium . . compulsa coire 2,563
concessa cachinent 1,919; 2,976 in extr. v.
concessaeque cadunt (urbes) 5,1253
conexa cohaeret 6,1008 in extr. v.
coniuncta cadunt 6,1005 . . cadunt | coniuncta . .
possent congressa creare 5,191, 426 in extr. v.
| consistit summa creata 1,1028
| da dictis, diva! 1,28
discessit diditus ardor, 3,475
divisa disiectatur distracta 3,498 divisa seorsum Disiectatur
eodem illo | distracta veneno.
emicat exultans alte | 2,195
exagitata foras erumpitur 6,583
expergitus exstat 3,927 in extr. v.
fessa fatisci 3,458 in extr. v.
et quae conflunt ex horum facta figuris. 4,736
illis iratus . . . atque | infestus inurget 5,1033
labefacta liquescunt 4,1106 in extr. v.
perit partita per artus 3,708
periere profusa 3,938 in extr. v.
. . profecta Perveniat . . 4,551
| pugnant perfecta figura; 2,409
reiectae repulsu reddunt 4,104 crebroque repulsu Reiectae
reddunt . .
religione refrenatus | . . rearis 5,114
| retroque repulsa reverti 2,130
| salvas exsolvere sese 3,694
. . sincerum | sonere atque subesse 3,871

. . . respectabant | somnoque sepulti 5,973
texta tenentur 6,351 extr. i. v.
perturbatus enim totus | trepidabat 6,1278
velatum saepe videri Vertier . 5,1196
vera videntur 2,1042 in extr. v.
avius a vera | longe ratione vagaris 2,82
vexata veniant 6,430 | veniant vexata . .
venere volantes 6,742, 833 extr. i. v.
volans | advenerit 3,780, unde volans ignis | pervenerit . . 6,87
| volitare invicta (corpora) 1,952
pervolitantes pervolgant 2,346 et quae pervolgant | nemora
avia pervolitantes

Verbum cum subiecti attributo allitteratione
coniunctum est.

| apparent Acherusia templa 3,25
florida fulserunt | viridanti prata colore 5,782

2. Verbum cum re obiecta propiore allitteratione coniunctum est.

accendere amorem 5,175 | amorem accendere tali?
adimere augmen 2,1133 | res amplior, augmine adempto
advertere animum 2,125 | animum te advertere par est, 3,46
nec licet advertas animum | , 54 acrius advertunt
animos | , 181 hinc licet advertas animum, ut | per-
noscere possis, 4,809 si non advertas animum,
afficere aures 6,183 adficit aures i. extr. v.
agere aetatem 4,1128 desidiose agere aetatem |
agere aevom 5,82 = 6,58 extr. i. v.
agere animam 3,495 turbat agens animam |
amittere animam 6,1231 | animam amittebat ibidem.
capere coronam 6,95 | capiam cum laude coronam.
accendere clara certamina 1,475 clara accendisset | saevi
certamina belli,
percellere corda 1,13 percussa corda tua vi.

cernere consessum 4,979 | **consessum cernere eundem**
ciere corpora 1,997 | **cita corpora materiali.**
coercere claustra 3,396 **claustra coercens i. extr. v.**
commiscere corpus 1,861 **sive cibos omnis | commixto cor-**
pore . . .
complere cavernas 6,252 | **caeli complesse cavernas =** 4,169
conficere corpora 2,1143 **corpora conficere et | , 2,1003 corpora**
conficiat, | sed coetum . .
conflare cladem 6,1089 | **cladem conflare coorta**
conscendere currum 6,47 **in extr. v.**
constituere corpora 1,799 **corpora constituas, | ignem si forte**
crearint,
contendere causam 4,469 **in extr. v.**
contingere cuncta 1,934 = 4,9 | **contingere cuncta lepore.**
contractare corpus 6,854 | **contractans corpus aquai**
convertere cursum 5,652 | **cursum convertere cogit**
coronare cervices collumque 2,802 **quae sita cervices | cir-**
cum collumque coronat:
creare caelum 2,1056 | **caelumque creatum,**
curare corpora 2,31 **corpora curant i. extr. v., 5,936 : cura-**
bant corpora quercus
percurrere caelum 6,288 **murmura percurrunt caelum |**
percurrere calamos 4,586 | **calamos percurrit hiantis,**
dare dicta 5,53 **de | divis dare dicta suerit,**
dare discessum 4,41 **in sua discessum | dederint primordia**
cuique.
demere dolorem 2,21 | **quae demant cunque dolorem,**
facere fulgorem 6,217 **faciunt | fulgorem . . , 6,182 semina,**
quae faciunt | nictantia fulgura flammae:
ferre fetus 3,1004 **cum redeunt, fetusque ferunt | . . .**
ferre fulgura 1,725 . . **ferat | flammai fulgura rursum.**
ferre fumum 3,432 **ferreque fumum extr. i. v.**
late differre favillam 2,676
fingere futura 2,58 ; 3,90 ; 6,38 **finguntque futura in extr. v.**
fundere fetus 1,351 | **fetus in tempore fundunt,**

linquere lumina 3,540 lumina qui lincunt | , 5,987 dulcia linque-
bant | labentis lumina vitae.
movere membra 4,453 = 875 membra movere in extr. v.,
5,1171 membra movere videbantur vocesque superbis,
4,787 | et mollia membra movere, 5,1399 membra
moveres i. extr. v.
| naturam noscere rerum 4,383
| oppilare ostia contra, 6,725
pandere palmas 5,1198 nec procumbere humi | prostratum
et pandere palmas
perfigere pectus 6,392 pectore perfixo, |
persectari primordia 2,166 nec persectati | primordia . .
pertergere pupillas 4,247 et quasi perterget | pupillas . . .
petere partem 3,660 | partem petere ore priorem,
potiri primordia 2,653 | potitur primordia rerum,
praebere pabula 2,996 pabula cum praebet, |
prodere patriam parentesque 3,85 . . patriam carosque pa-
rentes Prodiderunt, . .
propagare prolem 2,997 et dulcem ducunt vitam | prolemque
propagant ;
| pecudes prosternere passim 6,243
purgare pectus 6,24 | purgavit pectora, 5,43 ne nisi purga-
tumst pectus, | quae proelia nobis
rationem reddere 2,763 = 987 = 3,178 = 259 = 4,173 = 570 ;
rei | rationem reddere 6,918, non poterit ratio reddi
| 1,572 ; | ratio reddunda sit esse 5,66 ;
res reparare 1,550 in extr. v.
saepire saltum 5,1249 quam saepire plagis | saltum canibus-
que ciere.
sedare sitim 2,664 . . sitim | sedantes . . . , 4,847 et sedare
sitim |
sentire sucum 4,615 principio sucum | sentimus . .
sepelire salutem 2,570 in extr. v.
sequi seminum 3,740 seminum sequitur, |
reservare semina 1,614 | reservans semina rebus.
dissipare scintillas 6,163 | scintillas dissipat ignis.

subdere stimulum 6,604 subdit adhuc stimulum |
subiectare saxa 6,700 saxaque subiectare et |
subigere solum 1,212 = 5,211 terraique solum | subigentes
subruere speluncas 6,545 | speluncas subruit aetas:
suffugere sensum 4,358 hoc ubi suffugit | sensum simul . .
supplere summam 1,1045 | suppleri summa queatur
temptare tauros 5,1306 temptarunt etiam tauros |
terminare terras 1,1000 | mare terras terminat omnis:
timere tecta 6,597 tecta superne timent,
tingere tela 5,1326 tela infracta suo | tingentes sanguine saevi,
tollere tecta 2,1110 altaque tecta Tolleret a terris . .
vastare vias 6,1138 vastavitque vias, |
vergere venenum 5,1007 saepe venenum Vergebant . .
vexare vitam 6,15 | vitam vexare timore
videre vestigia 4,1132 . . in voltuque | videt vestigia risus.
vitare verbera 5,954 verbera ventorum | vitare
vitare vias 2,918 et leti vitare vias |
vitare volnus 4,843 et volnus vitare prius |
vocare ventos 5,1084 | ventos aurasque vocare
vomere vitam 6,828 . . sit quoque vita vomenda
provomere vim 6,447 | vim provomit atque procellae.

Verbum non coniunctum est allitteratione cum
re obiecta, sed cum attributo, quod rei obiectae
additum est.

a. cum attributo rei obiectae propioris.

accendere amissos sensus 2,959 . . . amissos | accendere
sensus:
adsciscunt acres dominos 5,87 et dominos aeris | adsciscunt,
omnia posse
cetera percipe dicta 3,135 | tu cetera percipe dicta.
clara sunt canenda fulmina 6,84 | et fulmina clara canenda,
excussit calidum | . . . ignem 6,688
cuncta creavit saecla 2,1151 quae cuncta creavit Saecla . .
degere dignam vitam 3,322 . . dignam | dis degere vitam.

dulcis didicere querellas 5,1382 | dulcis didicere querellas,
dulcem ducunt vitam 2,997 et dulcem ducunt vitam |
suffire feracis terras 2,1098 terras suffire feracis in extr. v.
mutua qui mutant | . . gaudia 5,851
| proprium proferre vocamen 2,657
taetra torrent cadavera 2,415 | cum taetra cadavera torrent,
nec validas valeant | aevi rescindere leges 5,58
. . vides | vesci vitalibus auris 5,854
| visat vastasque lacunas, 1,115
vitales vincere motus 2,955 motus | vitales vincere saepe.

b. cum attributo ablativi instrumenti, causae cet.

posset ut ex igni | caeco consurgere flamma? 4,925
exitium celeri | celatur origine flammae 5,301
undique si inclusum | certis consisteret oris 1,985
tollere et incertis | ererint committere ventis. 5,779
. . semine certo Crescere 1,189
impediatur ibi | caeco correpta veneno 6,822
| foedo adflitentur amore 4,1150
| laetamur parte latenti: 3,107
| mutatoque ordine mutant 1,677 = 686
| offecto lumine obire 5,773
| pressis proscindere aratris 5,209
| proluxo provolat ictu 4,1237
| putescat corpore posto 3,869
praeripere et tacita | pectus dulcedine tangent. 3,894
venenatis . . . vallata colubris? 5,27
flabraque ventorum | violento turbine vexant 5,217

3. Verbum cum aliis rebus obiectis allitteratione con-
iunctum, velut cum ablativo instrumenti cet. cet.

accipere auribus 6,164 auribus accipiamus in extr. v.
adire ambagibus 6,919 | ambagibus est adeundum;
adportare auribus 5,100 | rem adportes auribus ante,

adsimulari animantibus 2,914 | **animantibus adsimulentur.**
caede calere 3,641; 5,1311 **cursor . . . caede calentes**
celare corpore 2,679 **corpore celare et** | **varias cohibere figuras.**
circumdare corpore 5,468 **corpore concreto circumdatus** |
cognoscere corde 4,47 in extr. versu.
colescere calce 6,1066 in extr. v.
coneruciari corpore 3,148 . . **coneruciamur Corpore . .**
coniungere colore 2,748 **coniuncta colore** in extr. v.
contendere cursu 6,28 in extr. v.
contingere colore 2,755 **proinde colore cave** | **contingas . .**
6,1186 | **croci contacta colore**
excutere concursu 6,161 **excussere suo concursu** |
demere ducendo 3,1085 | **ducendo demimus hilum**
rarefacere fluendo 2,1139 **rarefacta fluendo** in extr. v.
differre figuris 2,348 = 685 in extr. v.
. . . . **fnitis** | **differre figuris.** 2,514
diffidere dictis 1,267, 333 in extr. v.
ferire forma 4,241 . . **feriant** | **forma atque colore.**
frui fervore 6,856 **fervore fruatur,** in extr. v.
frui flore 4,1097 **flore fruuntur i.** extr. v.
fumare fontibus 6,748 | **ubi fumant fontibus aucti;**
perfundere frigore 4,921 | **perfusum frigore leti.**
perfurere cum fremitu 1,275 | **ita perfurit acri Cum fremitu**
ignibus imponere 3,888 **ignibus impositum** |
lucere lampade 5,608 **lampade lucens** extr. i. v.
lustrare lumine 5,574 | **loca lumine lustrans,** 690 **lumine**
lustrans in extr. v., 1435 **sol et luna suo** | **lustrante**
lumine circum, 6,284 **omnia luminibus, lustrans loca**
manare membris 5,849 | **membris manare remissa,**
mandare malis 2,637 | **malis mandaret adeptus**
mandare morsu 4,1009 . . **morsu saevive leonis Mandantur,**
magnis . . .
mulcere motu 4,136 **aera mulcentes motu** |
parere praesidio 2,643 **praesidioque parent** |
parte profundere 1,88 . . **pari** | **malarum parte profusast,**
pellere pede 5,1400 | **pede pellere matrem;**

pingere palloribus 4,334 | **palloribus omnia pingunt.**
replere pietate 2,1170 **pietate repletum in extr. v.**
reponere parte 3,104 **parte reponunt in extr. v.**
privare periculis 1,47; 2,649 **privata periculis i. extr. v.**
propagando procudere 5,847 **ut propagando | possint pro-**
cludere saecula;
repugnare praedae 5,1080 **praedaeque repugnant extr. i. v.**
recedere ratione 2,229 **longe ratione recedit in extr. v.**
reddere rebus 1,203 | **rebus reddita certast**
retexere radiis 5,267 = 389 **diminuunt radiisque | retexens**
aetherius sol.
sepelire sordi 6,1269 **sordique sepulti extremo in versu.**
sepelire somno 1,133; 5,973 **somnoque sepulti(s) extr. i. v.**
servare sonis 5,1407 **et numerum servare sonis |**
sopire somnis 3,431 **somnis | sopiti**
distare sonitu 1,826 | **sonitu distare sonanti.**
succedere soli 5,286 **extr. in versu.**
sudare sanguine 5,1127 **sine . . sanguine sudent extr. i. v.**
valere vi 2,301 **vique valebunt extr. i. v.**
valere verbis 5,3 **quisve valet verbis tantum, |**
vertere vitio 5,1355 . . **vitio | vertere severi,**
vertere vomere 5,210 | **vertentes vomere glebas = 1,211**
vexare verbis 5,163 **nec verbis vexaret |**
vincere verbis 5,733 **extr. in vers.**
vincere vivendo 3,946 | **vivendo vincere saecula,**
convincere vi 5,1176 . . **vi | convinci posse putabant.**
devincere vulnere 1,34 | **devictus vulnere amoris,**

Nomen, quod cum verbo allitteratione coniunctum est, pertinet ad praepositionem.

accedere ad aras 5,1197 **extr. in versu**
adstare ante aras 1,89 **ante | aras adstare parentum**
cadere de caelo 5,790 . . . **de caelo | cecidisse animalia**
possunt,
cludere in corpore 2,674 **in corpore cludunt extr. in v.**

comere cum corpore 4,27 | **cum corpore cōmpta vigeret**
consistere in campis 2,332 in | **cāmpis cōsistere fulgor.**
constare ad credendum 2,1027 ad | **credendum constet, idemque**
consumere in curis 5,1429 . . in curis | **consumit inanibus**
aevom,

contendere contra causam 4,469 . . **contra** | **mittam contende-**
re causam,

creari a corde 2,269 **a corde creari extr. in v.**

fluere in foveam 2,476 . . in | **foveam fluat ac mansuescat,**
moveri ad momen 3,144 ad numen | **mentis momenque mo-**
vetur.

muniri e multis milibus 2,538 **milibus e multis** | **vallo mu-**
nitur eburno,

petere a populo 3,994 **qui petere a populo** | **fasces saevasque**
secures,

ponere in pedum pressis signis 3,3 inque **Ficta pedum pono**
pressis vestigia signis

exprimere in puteos 6,847 **exprimat in puteos** |

reddere ex rebus 2,179 | **ex rebus reddere multis,**

repellere a ratione 2,645 **a vera ratione repulsa.**

succedere in summum honorem 5,1121 et 1273 **nequiquam**
quoniam ad | **summum succedere honorem.**

tabescere taetro in odore 3,579 in | **taetro tabescat odore,**

tremere in terra 3,642 **ut tremere in terra** |

volitare inter vivos 4,38 **inter vivos volitare in extr. v.!**

4. Verbum cum adverbio allitteratione coniunctum est.

acervatim accumulare 6,1261 . . **acervatim** | **mors accumulabat.**

acrius advertere animos ad . . 3,54 **acrius advertunt animos**
| **ad religionem**

aperte apparere 2,141 | **plagis apparet aperte.**

in cassum cadere 2,1165 **erebrius in cassum** | **manuum cecidi-**
disse labores,

citius cedere 2,334 **sed citius cedunt** |

crebro cudere 1,1043 **cudere enim crebro** | **possunt partemque**
morari,

cupide conculcare 5,1138 nam **cupide conculcatur** |
deversus ducere 2,205 | **deversus ducere pugnent.**
dumtaxat dissinere 3,377 **dissita sunt dumtaxat,** | ut hoc pro-
mittere possis,

facile effervescere 3,295 | **facile effervescit in ira;**
fluenter ferri 4,224, 6,931 . . **fluenter fertur . . .**
foras ferri 1,979 sive **foras fertur,** non est a fine profectum.
funditus finire 1,956 | **finitum funditus omne**
multimodis immiscere 1,895 **multimodis immixta latere**
pariter penetrare 6,303 | **pariter penetrare per auras,**
passim palari 2,1031 | **palantia sidera passim**
passim patere 1,1006 usque adeo **passim** | **patet . .**
passim prosternere 6,243 | **pecudes prosternere passim,**
paulatim protrahere 5,1386 | **paulatim protrahit aetas**
pedetemtim progredi 5,533 | **pedetemtim progredientis,** 1451
paulatim docuit | **pedetemtim progredientis.**

penitus penetrare 2,539 ut **penitus nequeat penetrari** |
penitus perire 1,262 haud igitur **penitus pereunt** |
porro penitus penetrare 1,529 **possunt nec porro** | **penitus**
penetrata retexi

porro percipere 6,46 **percipe porro in extr. v.**
profecto pangere 5,421 **pepigere profecto in extr. v.**
rapide corripere 1,294 **corripiunt rapide** | **rotanti turbine**
portant (Allitt. cum annominatione!)

retro remanare 5,269 **retroque remanat in extr. vers.**
retro remetiri 2,516 **retroque pari** | **ratione remensumst.**
retro requiescere 1,1059 . . **retro** | **requiescere . .**
retro rursus redire 4,308 inde **retro rursus** | **redit . .**
retro reverti 1,785; 2,130 | **retroque repulsa reverti,**
rursus redigere 3,846 post obitum **rursumque redegerit** |
rursus revocare 2,957 | **rursus revocare meatus,**
securius exstare somno 3,975 | **somno securius exstat?**
sorsum sentire 3,334 | **sorsum sentire potestas,**
supera succedere 3,607 | **supera succedere fauces**
sursum succedere 2,204 | **sursum succedere quamquam**

sursum consurgere 6,1019 **sponte sua sursum** | **possunt con-**
surgere in auras.

varie volare 6,30 **varieque volaret** in extr. v.

volgo volitare 4,86 **quae volgo volitant** |

5. Triplex allitteratio:

a. **Subiecti (appositionis quoque et attributi),**
verbi, rei obiectae propioris.

creatrix (natura) cuncta cogere consuesset 1,629 . . in **partis**
cuncta resolvi Cogere consuesset rerum natura creatrix,
matura (vetustas) Admonuit memores motus languescere
mentis 3,1038

patria nobis Suppeditas praecepta . . 3,10

Inde ferae pecudes | persultant pabula . . 1,14

inde tremor terras graviter pertemptat . . 6,287

b. **subiecti, verbi, rerum obiectarum ad-**
verbiique.

ut casta inceste concideret 1,98 (Allitt. cum annominatione!)
decedunt corpora cuique 2,72 **propterea qui quae | decedunt**
corpora cuique,

esse et nativo | consistere corpore caelum, 6,44

et (mulier) coniuncta viro concessit in unum Coniugium . .
5,1010

. . **haec adverso flabra feruntur Flumine** 6,719

donec flammai fulserunt flore coorto 1,900

sol et luna suo | Iustrantes lumine circum 5,1435 = 5,574,

magis est commota metu mens 3,152

multa minuta modis multis perinane videbis Corpora misceri
2,116, cf. 1,1024.

multa modis multis | varia ratione moveri 1,341

ripas | radentia flumina rodunt 5,256

fucus item sorsum, | sorsum sapor insinuat **Sensibus** 2,684

quam subito **soleat** | **sol** ortus . . 2,147
et scateri illa foras | in **stuppam** semina; 6,896
in **speluncis saxa** **superne** **Sudent** 6,942
Verberibus venti versant | **planguntque per auras.** 6,115.

c. verbi, rei obiectae propioris, aliarum rerum
obiectarum adverbiique.

muralique **caput summum** | **cinxere corona**, 2,606
carmina cantu **Concelebrare** 5,1378
faciunt | **flammae fulgore colores** 6,213
et pariter **mollem** | **malis demittere barbam** 5,672
quae cum **magna modis multis miranda** videtur 1,726
nec potuisse **propagando** **procedere prolem.** 5,853
rursus in antiquas | **referuntur religiones**, 5,86
te sociam studeo | **scribundis versibus esse** 1,24
ut nox **terribili** | **terras caligine texit** 6,852

Appendix: a.

Allitteratio infinitivi verbi cum eo vocabulo,
ad quod pertinet infinitivus.

amplectier ausis 5,728 in extr. versu
celebrare cogit 5,1165 | **cogit celebrare diebus**,
cernere cossas 3,1046, **cernere celent** 2,315, **cernere credit**
4,765, **cernere certant** 5,393, **cernere coeperunt**, |
contendere se atque parare, 4,806
| **clarescere conveniebat**, 5,1454
coepisse creari 2,613 in extr. vers.
| **vis cogat concidere ipsa**, 6,758
consentire animum nobis in corpore cernis. 3,169
credere cogunt 2,869 in extr. v.
mirarier mittere 2,1029 | **mittant mirarier omnes.**
nixari nequeunt 6,836 hic ubi **nixari nequeunt** |
pascere possunt 2,419 in extr. v.
penetrare pati 5,353 nec **penetrare pati** |

| poterit perferre dolorem 3,988
| pergam pertexere dictis 6,42
posse probari 2,499 in extr. v.
clara tuae possim | praepandere lumina menti, 1,144
possunt pulsa perire 5,372 | possunt vi pulsa perire.
sed breviter paucis | praestat comprehendere multa. 6,1081
posse putabant 5,1176, praestare putabant 5,1177 utroque
loco extr. in versu.
posse putandumst 2,700, 809; 5,750, posse putetur 5,754 in
extr. vers.
prodesse putandum 2,39 extr. i. v.
sentire suetis 2,903 id.
sentire sonare 4,227 id.
variare voles 2,491 . . voles | variare figuras,
vitare velint 2,558 ut vitare velint |

b. Allitteratio adiectivi vel participii cum eo
vocabulo, quod ad ea pertinet.

aspera adactu 6,778 | atque aspera adactu
caeci cupidine 4,1145 cupidine caeci in extr. v.
cupidus certandi 3,5 non ita certandi cupidus |
lacrimis | lassi luctuque redibant: 6,1246
maesta mactatu 1,99 | mactatu maesta parentis,
muta metu terram | genibus summissa petebat: 1,92
semotus metu 2,19 semotu' metuque extr. in versu
| multis multoque minores, 1,735
in omni Omnibus ornatum 1,27
volgivagaque vagus Venere 4,1063

c. Allitteratio adiectivi cum substantivo, quod
pertinet ad praepositionem.

gravis inter Graios 1,640 quamde gravis inter Graios |
renata de nilo 1,542 de niloque renata forent | , 673 de nilo
renata vigescat, 757 de niloque renata vigescere.

V.

Transimus nunc ad gravissimam quaestionis partem atque in ea constituere volumus, quam recte sese habeat sententia a me in initio huius dissertationis prolata alliterationem a poetis plerumque certis versuum locis, ut in initio ac fine, ante caesuram et post eam adhibitam esse, caesuram inter duo aut plura vocabula alliteratione coniuncta cadere atque alliterationem continuari in altero versu, cum longe plurima exempla duplicem vel multiplicem alliterationem his locis ostendant. Sed quo melius hic usus exemplorumque numerus intellegi possit, hos locos ad singulorum librorum ordinem commemorabo atque in medium proferam.

Liber I.

a. Allitteratio in priore hemistichio, quod finitur caesura semiquinaria vel semiseptenaria vel ea, quae nominatur *μετὰ τρίτον τροχαῖον*, amplectitur totum hemistichium.

27. omnibus ornatum, 59. reddunda in ratione, 86. ductores Danaum | delecti, 97. perfecto posset, 163. armenta atque aliae, 250. postremo pereunt, 294. corripunt rapide | rotanti, 318. saepe salutantum, 328. corporibus caecis, 337. officere atque obstare, 341. multa modis multis, 460. consequitur sensus, 475. clara accendisset . . certamine, 478. perspicere ut possis, 566. corpora cum constant, 591. immutabili(s) materiae, 616. corpora constabunt cf. 566, 629. cogere consuisset, 681. atque alio adtribui, 697. cetera non credit . . clara, 799. corpora constituas . . . crearint, 837. visceribus viscus, 842. cetera consimili, 844. concedit neque corporibus, 863. ossaque et omnino, 917. corpora consimili, 983. effugiumque fugae, 986. finitumque foret, 1004. perpetuo possint.

b. allitterationes prioris hemistichii, quae ante caesuram positae sunt vel quibus non sine aliqua ratione poeta usus esse videtur.

17. denique per maria ac montes, 18 frondiferasque*) (domos), 24. te sociam studeo | scribendis, 36. pascit amore avidos, 40. funde petens placidam | . . pacem, 42. possumus aequo animo, 64. quae caput a caeli, 67. est oculos ausus**) obsistere, 72. ergo vivida vis | . . pervicit, 94. quod patrio princeps, 98. sed casta inceste, 131. unde animae atque animi, 200. non potuit, pedibus | . . pontum . . possent, 226. si penitus peremit, 229. unde alit atque auget***), 275.

*) Adiectivum compositum ex duobus, quae inter se allitterationem faciunt:

Lucretius his utitur: falcifer 3,640; 5,1299 : falciferos memorant currus | ,
et quam falciferos | . . currus,
florifer 3,11 floriferis ut apes in saltibus . .
fluctifragus 1,305: denique fluctifrago . . in litore
frondifer 1,18 frondiferasque domos, 256. frondiferasque . . silvas,
frugiferens 1,3 terras frugiferentis extr. in v.
multimodis 1,895 verum semina multimodis, 3,115
multimodis agitatur, 618. atque ita multimodis, 6,994 multimodis varians,
pennipotens 2,878; 5,786 pennipotentum in extr. v.
velivolus 5,1440 iam mare velivolis . . puppibus cf. Enni ann. 3,381 Na-
vibus velivolis, Vergil. Aen. 1,224 mare velivolum,
volgivagus 4,1063 volgivagaque vagus Venere, 5,929 volgivago vitam . . .
more.

Haec vocabula habent locum aut in initio, quod plerumque fit, aut in fine versuum; intra versus ita posita sunt, ut eorum primae syllabae in arsis exstant, quod Buchholdus quoque observavit.

**) Alia exempla, in quibus o au allitterationem faciunt, sunt:

2,511 auribus atque oculis orisque saporis, 3,156 caligare oculos, sonere auris, succidere artus, 4,484 an poterunt oculos aures reprehendere, an aures, 6,748 oppleti calidis ubi fumant fontibus aucti, 6,825 omnibus aufert extr. in versu.

***) Praeterea his in exemplis a au allitterationem faciunt:

1,50 auris animumque sagacem, 1,56 auctet alatque, 229 unde alit atque auget, 771 . . aerias auras, 801 aeris auras, 873 alit, auget, 2,27 nec domus argento fulgenti auroque renidet, 1133 res amplior,

silvifragis vexat flabris | ita perfurit, 291. *quae veluti validum*, 305. *denique fluctifrago*, 320. *sed quae corpora decedant*, 348. *in saxis ac speluncis*, 349. *liquidus umor et uberibus*, 443. *at facere et fungi*, 557. *quam rursus refici*, 673. *ne tibi res redeant* = 797, 677. *quorum abitu aut aditu*, 892. *cum prae fracta forent*, 904. *quod si facta foret . . flamma*, 1029. *et multos etiam magnos*, 1033. *fota novat fetus* 1042. *nec plagae possunt*. 1044. *cadere enim crebro . .*

c. *Caesura cadit inter duo vocabula, quae alliteratione coniuncta sunt:*

7 *tuum | tibi . . tellus*, 24 *te sociam studeo | scribendis*, 39 *super | suavis*, 71 *primus | portarum*, 89 *ante aras | adstare*, 137 *inlustrare | Latinis*, 144 *possim | praepandere*, 201 *magnos | manibus . . montis*, 212 *solum | subigentes*, 227 *genus | generatim*, 243 *deberet | dissolvere*, 246 *remanent | res*, 261 *mero | mentes*, 262 *penitus pereunt*, 285 *possunt | pontes*, 302 *corpora | constare*, 307 *pacto | persequerit*, 405 *interveniant | intactas*, 410 *pigraris | paulumve*, 423 *fides | fundata*, 431 *seiunctum | secretumque*, 454 *corporibus | cunctis*, 491 *fero | ferventia*, 527 *pleno | possint*,

---

augmine adempto, 3,156 *sonere auris succidere artus*, 3,456 *in altis aeris auras*, 4,639 *at capris adipem et coturnicibus auget*, 691 *in aeris auras*, 909 = 1,50 *auris animumque sagacem*, 930 *aeris . . auris*, 979 *auribus accipere et consessum cernere eundem*, 5,36 *adit quisquam nec barbarus auget*, 80 *augendas atque animantis*, 100 *rem adportes auribus ante*, 5,220 *cur alit atque auget? cur anni . . adportant? 257 alid auget*, 501 . . *aeris super influit auras*, 547 *allata atque auris aliunde obiecta alienis*, 687 *aquilonis et austri*, 728 *amplectier ausis*, 741 *inde autumnus adit*, 843 *absterruit auctum*, 1254 *argenti rivus et auri*, 1305 *addidit augmen*, 6,164 *auribus accipiamus*, 6,168 *incipiti . . arboris auctum*, 183 *adicit auris*, 721 *annis ab austro*, 920 *attentas auris animumque*, 946 *auget alitque* cf. 1,56, 1224 *aeris auras*

In exemplis 4,168 *omnis Acherunte*, 1018 *occupat amnem*, 1078 *ardoris origo* 5,1077 *accipitres atque ossifragae mergique marinis*, 6,636 *annibus omnis allitteratio vocalium a o etiam probabilis atque e voluntate poetae esse videtur.*

533 frangi | nec findi, 560 relicuo | reparari, 572 ratio | reddi, 623 ratio | reclamationem, 659 metuunt | amittunt, 717 triquetris | terrarum, 732 exponunt | praeclara reperta, 759 modis | multis, 764 rursum | res, 771 aerias | auras, 779 clandestinum | caecamque, 801 mutato | et motu, 816 variis | variae res rebus, 879 in promptu | primaque, 895 multimodis | inmixta, 972 missum | mavis, 1006 passim | patet.

d. Allitteratio post caesuram semiquinariam vel semiseptenariam vel eam, quae *μετὰ τρίτον τροχαῖον* nominatur. Allitteratio interdum pertinet per totum hemistichium; praeterea sunt in hoc capite quae rationes c et d coniungunt.

13 percussae corda, 14 pecudes | persultant pabula, 28 da dictis, | diva! 34 devictus vulnere, 38 recubantem corpore, 50 auris animumque, 97 claro comitari, 99 mactatu maesta, 100 felix faustusque, 103 dictis desciscere, 115 visat vastasque, 196 communia corpora, 202 vivendo | vitalia vincere, 207 possint proferrier, 211 vertentes vomere, 218 repente erepta, 234 ante acta aetate, 240 minus aut magis, 257 pecudes | pingui per pabula, 271 venti | vis verberat, 272 navis et nubila, 287 validis cum viribus, 334 intactas inane, 356 qua corpora quaeque, 374 cedentes confluere, 378 poterunt procedere, 384 concursu corpora, 387 circum celerantibus, 403 cognoscere cetera, 411 plano | possum promittere, 432 numero natura cf. 446 rerum in numero | natura relinqui, 452 seiungi seque gregari, 456 concordia cetera, 473 formae conflatus, 474 Phrygio sub pectore (cf. Woelfflinii recognitionem Buchholdi dissertationis : Arch. I pag. 131!), 483 porro | partim primordia, 529 porro penitus penetrata, 558 aetas | ante acti, 559 disturbans dissoluensque, 567 aer, aqua, 611 conventu conciliata, 614 reservans semina, 641 admirantur amantque, 651 disiectis disque supatis, 657 cernunt contraria, 675 quoniam certissima corpora quaedam, 678 convertunt corpora, 704 dementia dicere, 725 ferat | flammai

fulgura, 726 **magna modis** | **multis miranda**, 728 **multa munità virum vi**, 735 **multis multoque minores**, 822 **modo** | **commixta moventur**, 824 **multis communia**, 826 **sonitu distare sonanti**, 828 **primordia plura**, 861 **commixto corpore**, 866 **sanieque et sanguine**, 889 **fruges frondesque**, 900 **flammai** | **fulserunt flore**, 903 **confluxere**, | **creant incendia**, 918 **pereunt primordia**, 921 **cognosce et clarius audi**, 934 **contingens cuncta**, 952 **volitare invicta**, 956 **finitum funditus**, 985 **inclusum** | **certis consisteret**, 997 **cita corpora**, 1024 **multa modis** | **multis mutata**, 1030 **coniectast convenientis**, 1044 **possunt partemque**, 1045 **suppleri summa**, 1059 **retro requiescere**, 1065 **solem, nos sidera**, 1086 **magnasque e montibus**, 1106 **pernoscas** | **parva perdoctus**.

e. Allitteratio duorum ultimorum versus vocabulorum.

29 **moenera militiai**, 32 **moenera Mavors**, 55 **primordia pandam**, 56 **auctet alatque**, 71 **claustra cupiret**, 73 **moenia mundi** = 1094, 87 **circumdata comptus**, 88 **parte profusast**, 106 **turbare timore**, 119 **clara clueret**, 133 **somnoque sepultis**, 168 **consistere certa**, 225 **amovet aetas**, 229 **pabula praebens**, 264 **adiuta aliena**, 267 **diffidere dictis**, 277 **corpora caeca**, 290 **flamina ferri**, 303 **impellere possunt**, 306 **sole serescunt**, 323 **creocere cogens**, 333 **diffidere dictis** = 267, 338 **procedere posset**, 347 **(cum) corpore cernas**, 361 **pendere par est**, 371 **praecurrere cogor**, 377 **ratione receptumst**, 381 **corpora quaeque**, 388 **tempore totum**, 398 **multa moreris**, 436 **summamque sequetur**, 476 **Pergama partu**, 481 **eventa vocare**, 500 **corpore constant**, 518 **corpore constat**, 521 **corpora certa** = 526, 536 **intus inane**, 547 **rebus reparandis**, 550 **res reparare**, 593 **ratione revicta**, 608 **ratione revelli**, 633 **pondera, plagas**, 636 **consistere solo**, 638 **proelia primus**, 656 **rarique relinqui**, 659 **vera viai**, 667 **parte reparcent**, 684 **quaedam corpora, quorum**, 689 **tangere tactus**, 718 **anfractibus aequor**, 728 **virum vi**, 743 **rarasque relinquunt** = 656,

749 cuiusque cacumen, 762 ventosque videmus, 763 cuncta creantur, 787 mutare, meare, 789 primordia pacto, 801 aeris auras, 808 arbusta animantis = 821, 867 corpora crescent, 880 ratione repulsumst, 886 similique sapore, 901 insitus ignis, 919 concussa cachinnent, 994 ponere possint, 1010 corpore cogit, 1019 concreta creasset, 1023 pepigere profecto, 1025 percita plagis, 1041 aversa viaque, 1085 corpore contineantur, 1087 aeris auras = 801, 1093 cuique cibatum, 1094 moenia mundi = 73.

Liber II.

a.

37 quapropter quoniam, 77 augescunt aliae . . aliae, 104 corpore constituunt, . . cetera, 116 multa minuta modis | multis cf. 1,341, 136 ictibus illorum . . impulsa, 195 emicat exultans, 218 ponderibus propriis, 226 corpora, quo citius, 267 copia conciri . . concita, 324 camporum complent, . . cientes, 345 concelebrant circum, 460 pungere uti possint . . penetrare, 506 carmina consimili, 526 formarum finita, 538 milibus e multis . . munitur, 618 tympana tenta tonant, 626 aere atque argento, 643 praesidioque parent . . parentibus, 654 multa modis multis = 1,341, 677 cetera consimili, 679 corpore celare et . . cohibere, 712 corpora discedunt (conexaque convenientis), 726 intervalla vias, 736 corpora consimili . . . colore, 808 qui quoniam quodam, 830 purpura poeniceusque, 845 et sonitu sterila et suco, 851 naturam, nullam . . . naribus, 906 mollia mortali, 965 sollicitata suis . . in sedibus, 996 pabula cum praebet . . pascunt, 1003 corpora conficiat . . . coetum, 1045 infinita foris, 1111 tolleret a terris, 1119 vitalis venas, 1143 corpora conficere et, 1162 conficimus ferrum, 1165 crebrius incassum . . cecidisse.

b.

1 suave mari magno, 14 o miseras hominum mentes, 21 esse opus omnino, 127 quod tales turbae, 145 et variae

volucres . . pervolitantes, 147 **quam subito soleat | sol . .** ,
223 **nec foret offensus**, 234 **sed citius cedunt**, 344 = 145,
sine „pervolitantes“, 404 **at contra quae amara atque aspera**,
412 **ac musaea mele**, 414 **neu simili penetrare putes | pri-**
mordia . . , 432 **dissimili dentata modo**, 558 **ut vitare velint**,
590 **unde mare inmensum**, 642 **ac virtute velint**, 756 **ne tibi**
res redeant, 905 **visceribus nervis venis**, 918 **et leti vitare**
vias, 997 **et dulcem ducunt vitam**, 1159 **ipsa dedit dulcis**.

c.

27 **argenti | fulgenti auroque . .** , 59 **terrorem animi**
| tenebrasque, 65 **mobilitas | magnum . . meandi**, 101 **inter-**
vallis | convecta, 128 **clandestinos | caecosque**, 137 **proporro |**
paulo, 166 **persectati | primordia**, 204 **sursum | succedere**, 220
momen | mutatum, 383 **taedis | terrestribus**, 396 **possint |**
primordia, 416 **croco | Cilici**, 437 **egrediens | genitales**, 455
procursus item | proclive, 473 **secernendi | seorsumque vi-**
dendi, 476 **in foveam | fluat**, 491 **voles | variare**, 511 **auribus**
atque oculis | orisque saporis, 531 **protelo | plagarum**, 543
toto | terrarum, 545 **progigni | possit**, 555 **omnis | oras**, 564
concilio | nec crescere, 566 **progigni et | genitas**, 572 **perpe-**
tuo | possunt, 596 **fluvios | frondes**, 615 **ingrati | genitoribus**,
622 **ingratos animos | atque impia**, 640 **magnum | matrem**, 664
sitim | sedantes, 733 **nigrant | nigro**, 755 **colore cave | con-**
tingas, 766 **mare . . magni | commorunt**, 767 **canos | can-**
denti, 772 **caeruleis | constarent**, 779 **quiddam | quadratum**,
784 **officiunt | obstantque**, 786 **impediunt | prohibentque**, 829
parvas | partis, 831 **distractast, | dispergitur**, 875 **fluvii | fron-**
des = 596, 879 **cibos | in corpora**, 889 **lapides | et ligna**,
953 **discutere ac | dissolvere**, 959 **ammissos | accendere**, 998
merito | maternum, 1022 **permutantur | mutari**, 1030 **caeli |**
clarum . . colorem, 1071 **aetas | animantum**, 1132 **partem |**
peiores, 1168 **vetulae | vitis . . vietae**.

d.

34 **nec calidae citius | decedunt corpore . .** , 37 **nil**
nostro, 40 **legiones per loca**, 50 **reges rerumque potentis**,

72 decedunt corpora, 76 mortales mutua, 95 nimirum nulla, 100 condense conciliatu, 125 animum te advertere, 130 retroque repulsa reverti, 141 plagis apparet aperte, 146 liquidis loca, 172 deducit | dux vitae dia voluptas, 179 ex rebus reddere, 200 emergant exiliantque, 205 deversus ducere, 209 stellas et sidera, 230 casus celerare, 262 mutus per membra, 270 procedere primum, 273 magnis magnoque, 275 invitis ire, 278 cogat procedere, 283 refrenatur | retroque residit, 285 plagas et pondera, 298 ante acta aetate, 307 mutare et vertere motus, 322 candor consistere colli, 323 legiones cum loca cursu cf. 40, 332 campis consistere, 344 laetantia quae loca, 409 pugnant perfecta, 410 serrae stridentis, 428 paulum prostantibus, 465 minime mirabilis, 514 fluitis | differre figuris, 552 magnis multisque, 553 magnum mare, 559 placidi pel-lacia ponti, 582 memori | mandatum mente, 597 possit prae-bere, 625 munificat . . | mortalis muta, 635 puerum pernice, 637 malis mandaret, 653 potitur primordia, 657 proprium proferre, 681 (in) primis pleraque, 684 sorsum, | sorsum sapor insinuat, 689 multis communia, 690 versus ac verba, 702 semiferas | specie existere, 712 conexaque convenientis, 725 distent, differre, 742 cognoscant corpora, 763 rationem reddere, 778 formis variisque figuris, 802 cervices | circum collumque coronat, 806 larga cum luce, 830 color clarissimu' multo, 842 solio spoliata, 848 nardi . . | nectar qui naribus, 860 cava corpore, 906 consistere corpore creta, 914 animan-tibus adsimulentur, 934 planum facere atque probare, 941 vitalis convenientis, 947 positurae principiorum, 960 leti iam limine, 964 vi . . | per viscera viva, 967 primordia posse, 987 rationem reddere, 988 seminibus | sapientibus atque di-sertis, 997 prolemque propagant, 1027 credendum constet, 1029 mittant mirarier, 1049 supra supterque, 1128 recedere corpora, 1133 ampliore augmine adempto, 1138 suboriri ac subpeditare, 1172 minor . . . | multo modus.

e.

6 parte pericli, 19 semotu' metuque, 30 arboris altae, 31 corpora curant, 39 prodesse putandumst, 58 finguntque

futura, 72 corpora cuique, 80 primordia posse, 103 fera ferri, 118 proelia, pugnas, 129 percita caecis, 134 corpora conciliatu, 140 cernere quimus = 837, 147 tempore tali, 158 res remoratur, 192 tigna trabesque, 229 ratione recedit, 269 corde creari, 270 procedere primum, 283 retroque residit; retroque residunt Verg. Aen. 9,539, 301 vique valebunt, 315 cernere celent, 319 rore recenti, 322 consistere colli, 326 virum vi = 1,728, 341 adfecta figura, 348 differre figuris, 352 delubra decora, 390 almus aquarum, 391 vina videmus, 394 perque plicatis, 398 lactisque liquores, 409 perfecta figura, 413 expergefata figurant, 418 constare colores, 419 pascere possunt, 459 perplexis indupedita, 498 inmani maximitate, 499 posse probari, 514 = 348, 516 ratione remensumst, 524 = 409, 545 concepta creari, 549 congressa coibunt, 563 compulsa coire, 566 prorescere posse, 570 sepelire salutem, 587 plurima principiorum, 590 frigora fontes, 606 cinxere corona, 613 coepisse creari, 618 cymbala circum, 619 cornua cantu, 628 comitumque catervas, 636 aeribus aera, 645 ratione repulsa, 646 natura necessesit, 649 privata periclis = 1,47, 674 corpore elidunt, 676 differre favillam, 685 = 384, 514; 695 communia multa, 700 posse putandumst, 704 membra marinis, 715 percita plagis, 726 pondera, plagas = 1,633, 732 candida cernis, 738 denique dispar, 748 coniuncta colore, 750 primordia pacto = 1,789, 789 causa colores, 809 = 700, 850 inlentis olivi, 863 summa salutis, 869 credere cogunt, 878 pennipotentum, 894 quantula constant, 903 sentire suetis, 920 coetu concilioque, 976 concussa cachinnant cf. 1,919, 1016 arbusta animantis, 1042 vera videntur, 1043 accingere contra, 1045 moenia mundi = 1,73, 1094; 1056 caelumque creatum, 1070 copia quantam, 1088 corpora constant, 1093 pectora pace, 1098 suffire feracis, 1115 aeraque aer, 1116 perfica finem, 1126 multa remittant, 1137 exaestuatur aestu, 1144 = 1045, 1151 cuncta creavit, 1153 saecula superne, 1170 pietate repletum.

Liber III.

a.

42 infamemque ferunt, 54 acrius advertunt | animos ad . . . , 58 eliciuntur et eripitur, 168 praeterea pariter, 253 permanare malum, 273 adposita alternis, 383 nec nebulam noctu, 395 concursare coire et, 420 perpetua pergam | disponere, 492 ventorum validis | . . viribus, 583 conciderit corpus, 584 fundamenta foras, 643 decidit abscisum, 644 mobilitate mali, 719 exos et exanguis, 749 cornigeri incursum cervi | , 750 aëris accipiter, 768 confirmata cupitum, 814 sicuti summorum | summast . . , 824 macerat inque metu | male habet, 888 ignibus impositum, 960 aequo animoque, agedum, 1038 admonuit memores | motus . . mentis.

b.

1 e tenebris tantis . . tam clarum extollere . . , 2 qui primus potuisti, 5 non ita certandi cupidus, 8 consimile in cursu, 46 hinc licet advertas animum = 181 hinc licet advertas animum pernoscere possis, 57 nam verae voces, 145 idque sibi solum per se sapit, 152 verum ubi vementi, 273 nam penitus prorsum, 304 fumida suffundens | caecae caliginis, 343 sed penitus pereunt | . . putrescunt, 346 maternis etiam membris, 404 truncus, adempta anima, 411 et circum caedas, 419 conquisita diu dulcique, 505 iactentur miserisque modis, 507 cum validis ventis, 526 in pedibus primum, 537 dilaniata foras dispargitur, 540 lumina qui lincunt, 637 et discissa simul, 642 ut tremere in terra, 806 nec penetrare pati, 870 aut flammis interfiat . . ferarum, 994 qui petere a populo,

c.

3 o Graiae | gentis, 4 pedum pono | pressis, 91 terrorem animi | tenebrasque = 2,59, 128 ventus | vitalis, 226 multa minutaque | semina sucos, 229 perquam | paucillius, 252 potest | penetrare, 305 torpet telis | perfixa pavoris, 358

praeterea | **perdit**, 403 **circum** | **caesis**, 420 **perpetua** **pergam**
| **disponere**, 431 **somnis** | **sopiti**, 464 **dementit enim** | **deli-**
raque **fatur**, 498 **docui**, | **divisa**, 536 **nusquamst** | **nimirum**,
557 **valent** | **vitaque** **fruuntur**, 600 **paulo** | **possit**, 653 **voltum**
| **vitalem**, 659 **tortari et** | **terram** . . **tabo**, 664 **unam animantem**
animas h abuisse, 713 **merito** | **in mortalis**, 738 **conexae** . .
consensus | **contagia**, 752 **falsa** | **fertur**, 763 **tenero** | **tenera-**
scere, 767 **poterit** | **pariter**, 778 **prima** | **potissimaque**, 780
volans | **advenerit**, 864 **nobis** | **nil**, 871 **scire** . . **sincerum** |
sonere . . **subesse**, 886 **morte malumst** | **malis morsuque**,
889 **situm** | **suffocari**, 895 **factis** | **florentibus**, 897 **tibi** | **tot**,
924 **multo** . . **mortem** | **minus**, 949 **veram** | **verbis**, 958 **plenus**
| **possis**, 989 **ne praebere cibum** | **proprio de corpore** = **ab**
ab, 1063 **ex templo** | **tetigit**.

d.

25 **apparent Acherusia templa**, 41 **morbos magis**, 61
socios scelerum, 71 **conduplicant** . . | **caedem caede accumu-**
lantes, 106 **corpus quod cernitur**, 116 **et cūras cōrdis**, 128
ventus vitalis, 144 **mentis momenque movetur**, 151 **nulla**
novitate, 152 **magis est commota metu mens**, 156 **sonere**
auris, **succidere artus**, 170 **vitam vis**, 178 **rationem reddere**,
188 **parvo** | **possint impulsa** . . , 198 **conlectum Cauru(s)**
(Coniectura Bernaysii; Lachmannus „spiritus acer“; coniec-
tura probabilis fit allitteratione.) 219 **circum caesura**, 231
nobis natura, 239 **recipit res**, 246 **prima** . . **parvis perfecta**,
255 **per caulas corporis**, 259 = 178, 262 **primordia princi-**
piorum, 278 **parvis paucisque**, 295 **facile effervescit**, 296
vis est violenta, 320 **dignam** | **dis degere**, 324 **custos et**
causa, 334 **sorsum sentire**, 340 **causa convellitur**, 343 **con-**
vulsi conque putrescunt, 348 **coniunctast causa**, 356 **corpus**
caret, 358 **praeterea** | **perdit cum expellitur**, 390 **corpore** . .
| **culices et cetera**, 426 **multoque minoribus**, 448 **sequitur**
sententia, 453 **delirat lingua**, **labat**, 456 **in altas aeris auras**,
475 **discessit diditus**, 480 **vemens violentia vini**, 481 **con-**
turbare . . **consuevit corpore**, 501 **corrupti corporis**, 555

conexu corpus, 564 (**per**) **venas et viscera**, 566 **primordia** possunt, 577 = 348, 579 **taetro tabescat**, 581 **fumus diffusa**, 599 **cum corpore conlabefiunt**, 607 **supera succedere**, 626 **animas Acherunte**, 627 **scriptorum saecla**, 634 **celeri praeciderit**, 640 **currus abscidere**, 658 **cernes ancisa recenti**, 660 **partem petere . . priorem**, 685 **per venas, viscera**, 694 **salvas exsolvere sese**, 700 = 255, 708 **perit partita per artus**, 741 **patribus . . . | patrius pavor**, 745 **crescit cum corpore**, 776 **immortalis | mortalia membra**, 801 **disiunctum discrepitansque**, 813 **discedere dissoluique**, 840 **mari | miscabitur et mare**, 863 **incommoda conciliari**, 893 **optima . . . | occurrunt oscula**, 936 **vitae conviva**, 941 **finem facis**, 946 **vivendo vincere**, 972 **nobis natura**, 975 **somno securius**, 987 **terrai totius**, 988 **poterit perferre**, 1025 **reges rerumque potentes**, 1049 **multis miser**, 1085 **ducendo demimus**.

e.

16 **moenia mundi** = 1,73, 1094; 2,1045; 19 **nubila nimbis**, 37 **Acheruntis agendus**, 59 **caeca cupido**, 63 **vulnera vitae**, 72 **funere fratris**, 90 **funguntque futura**, 104 **parte reponunt**, 164 **versare videtur**, 169 **corpore cernis**, 181 **pernoscere possis**, 197 **altus acervus**, 213 **corpore cernas**, 223 **corpore cessit** = 218, 226 **semina sucos**, 236 **multa moveri**, 238 **cuncta creandum**, 241 **natura necessest** = 1,44, 261 **attingere tangam**, 266 **viscere volgo**, 289 **acribus ardor**, 298 **pectore possunt**, 310 **posse putandumst** = 2,700, 809; 377 **promittere possis**, 396 **claustra coercens**, 404 **membrisque remota**, 432 **ferreque fumum**, 435 **discedere cernis**, 458 **fessa fatisci**, 460 **durumque dolorem**, 480 **violentia vini**, 521 **vera videtur**, 551 **tempore tabi**, 589 **aeris auras** cf. 456, 641 **caede calentis**, 673 **retinentia rerum**, 691 **potuisse putandumst**, 717 **viscere vermes**, 744 **semine seminioque**, 748 **semine saepe**, 757 **corpore cunctae**, 792 **corpore certum**, 812 **copia circum**, 820 **ratione recedunt**, 843 **comptu coniugioque**, 851 **adficit angor**, 853 **motus materiai**, 927 **expergitus exstat**, 930 **inrepet ipsa**, 935 **ingrata interiере**,

938 **periere profusa**, 940 **occidat omne**, 961 **increpet inciletque**, 967 **cecidere cadentque**, 981 **ferat fors**, 991 **anxius angor**, 992 **cuppidine curae**, 994 **saevasque secures**, 1027 **mare magnum**, 1044 **vivo atque videnti**, 1046 **cernere cessas**.

Liber IV.

a.

46 **cuiuscumque cluet** | **de corpore**, 77 **scenai speciem**, 105 **reiectae reddunt**, 126 **multa modis multis** = 163, 723, 858; 231 **consimili causa**, 374 **primaque dispereunt**, 437 **remorum rectast** . . **recta**, 575 **sex etiam aut septem**, 579 **fnitimi fingunt** . . **fannos**, 596 **conloquium clausis**, 601 **praeterea partis**, 604 **saepe solet scintilla suos** | **se spargere**, 788 **mollia mobilter** . . **mittunt**, 802 **praeterea pereunt** . . **paravit**, 806 **cernere coeperunt** | **contendere**, 823 **prospicere ut possemus** . . **proferre**, 824 **proceros passus**, 879 **accidere atque animum** . . **ante**, 937 **perveniant plagae** | **per parva**, 955 **corpora conturbant** . . **contusa**, 963 **causidici causas** . . **componere**, 980 **scenaique simul** . . **splendere**, 1063 **volgivaque vagus** | **Venere**, 1154 **parvula**, **pumilio**, 1161 **simula Silena ac saturast**, 1251 **crassaque convenient**,

b.

86 **quae vulgo volitant**, 136 **aera mulcentes motu**, 137 **ora volare videntur**, 258 **acre fluit frigus**, 272 **multa facitque foris**, 493 **nascuntur**, **sorsum sonitus**, 495 **nec porro poterunt** . . **reprehendere**, 502 **quam manibus manifesta** . . **emittere**, 544 **nec reboat raucum** | **regio** . . , 655 **et variare viae**, 731 **Cerberéasque canum facies**, 809 **si non advertas animum**, 840 **at contra conferre manu** | **certamina**, 886 **et facilest factu**, 985 **in somnis sudare tamen** | **spirareque semper**, 1029 **fluminis ingentis fluctus**, 1071 **quod petiere**, **premunt**, 1074 **et stimuli subsunt**, **qui instigant**, 1109 **inde redit rabies** . . **revisit**, 1121 **et bene parta patrum**, 1202 **femina vim vicit** . . **vi**, 1215 **inde Venus varia**.

c.

1 **Pieridum** | **peragro**, 37 **animas** | **Acherunte**, 41 **discessum** | **dederint**, 55 **contexta magis** | **condensaque**, 76

consessum | caveai, 81 **con**rident | **correpta**, 98 simili | **specie**,
 118 **praeterea** | **primordia**, 138 **magni** | **montes**, 192 **puncto**
 | **primum** . . **parvola**, 247 **perterget** | **pupillas**, 308 **retro**
rursum | **redit**, 316 **porro** | **pariter** . . **pedemque**, 323 **caecat** |
contra, 338 **candens** | **confestim**, 345 **luce** | **laccessuntque**,
 389 **cessare aetheriis** | **adfixa cavernis**, 425 **perpetuum** |
paribus, 484 **oculos** | **aures**, 505 **ratio ruat**, 560 **venit** | **vox**,
 567 **praeterlata perit** | **frustra diffusa**, 595 **voces** | **veniant**,
 613 **sentimus** | **sucum**, 629 **capias** | **concoctum**, 643 **cibum** |
capiunt, 658 **contractabiliter** | **caulas**, 673 **volvat** | **varius**,
 686 **possit** | **permitteri**, 698 **vox** | **volgo**, 709 **clara** | **consuetum**
voce vocare, 830 **perversa** | **praepostera**, 835 **longe** | **linguae**,
 862 **rebus** | **rarescit**, 864 **capitur** | **cibus**, 885 **atque artus** |
animai, 891 **per patefacta venit** | **penetratque**, 902 **trocleas** |
et tympana, 938 **primas** | **partis** . . **prima**, 951 **sequitur** |
somnus, 979 **auribus accipere et** | **consessum cernere**, 1004
mentes | **magnis** . . **mortibus**, 1010 **mandantur magnis** | **clamoribus**
 . . **complant**, 1045 **membris** | **muliebribus**, 1059 **curam**
 | **certumque**, 1060 **vivescit** | **et inveterascit**, 1089 **in somnis**
 | **sitiens**, 1134 **inveniuntur in adverso** | **vero atque**, 1140
validos | **Veneris**, 1168 . . **famulae** . . **fugitant** | **furtimque**,
 1188 **sollicitat** | **spatium**, 1197 **validis** | **Veneris**, 1203 **matrum**
 | **materno**, 1208 **confixit** | **conspirans**, 1220 **maternoque**
mares | . . **corpore creti**, 1239 **aegre admiscetur** | **muliebri**
semine semen, 1245 **partu** | **possent ditescere dulci**, 1254
extenvantur | **tabentque**, 1259 **pectoribus positis** | **sublatis**
semina, 1264 **viri** | **Venerem**, 1266 **causa** | **consuerunt**, 1267
complerentur | **crebro**, 1268 **viris** | **Venus**, 1269 **nil** | **nostris**,
 1273 **morigerisque modis** | **et munde corpore culto**, 1275
consuetudo | **concinнат**,

d.

9 **carmina** . . | **contingere cuncta** . . , 27 **cum corpore**
compto, 60 **vepres volitantibus**, 75 **trabes tremantia**, 139
solem succedere, 154 **ponas** | **apparet**, 157 **spatio simulacra**,
 159 **spatio summittere**, 168 **omnis Acherunte**, 169 **caeli com-**

plesse cavernas, 170 nimborum nocte, 173 rationem reddere, 219 nec variae . . | voces volitare, 230 cernitur . . claro candore, 241 feriant forma, 254 minime mirabile, 264 saxi summumque, 266 saxi sentimus, 288 minime mirarier cf. 254, 337 prior et possedit, 358 suffugit | sensum simul, 359 tornum | saxorum structa tuamur, 383 naturam noscere, 387 colles campique, 391 obitus exorta, 392 cælum corpore cláro, 398 circumcursare columnae, 429 conii conduxit, 439 sursumque supina, 458 . . sonitus . . | severa silentia, 460 miracula multa, 512 rectis regionibus, 516 videantur velle, 525 possunt impellere, 535 nigra noctis, 567 frustra diffusa, 570 = 173, 586 calamos percurrit, 606 subsunt sonituque, 633 possit perdulce, 634 distantia differitasque, 645 circum caesura coercet, 647 distent, differre, 652 multa . . , modis | multis multangula, 654 foraminibus | debent differre figurae, 665 positurae principiorum, 669 mellis commixta, 684 servantur saecla ferarum, 693 recedere rebus, 710 contra constare, 746 mens . . | et mire mobilis, 762 veris convincere, 778 et mollia membra movere, 820 vitium vementer, 871 amplius aridus artus, 874 passus proferre, 894 | velis ventoque, 896 corpus corpuscula, 899 magnam | magno molimine, 909 aures animumque = 1,50, 921 perfusum frigore, 925 caeco consurgere, 933 conchis | aut callo aut cortice, 940 = 665, 946 mutatis motibus, 964 pugnare ac proelia obire, 978 et citharae . . | carmen chordasque loquentis, 1024 membris matura, 1035 decedit corpore toto, 1057 conlectum in corpora quaeque, 1077 morsus admixta voluptas, 1119 teriturque thalassina, 1123 veste et | victu convivia, 1132 in voltuque | videt vestigia, 1150 foedo afflictentur amore, 1151 misceri mala maxima saepe, 1155 cataplexis plenaque, 1157 loquacula, Lampadium, 1170 sertis | operit postisque superbos, 1216 voltus vocesque, 1229 aras | adolentque altaria, 1236 crassius | quoniam concretius, 1237 prolixo provolat ictu, 1264 recta regione viaque.

e.

36 saepe sopore, 38 vivos volitare, 47 cognoscere corde, 63 rebusque recedant, 113 percipe paucis, 119 natura necessumst cf. 144, 189 fulgere fulgur, 210 stellante serena, 220 saepe soporis, 227 sentire sonare, 249 ante agitur, 284 reiecta revisit, 293 recta retrorsum, 296 fronte figuram, 301 simulacra suerint, 327 acer adurit, 344 simulacra secuntur, 382 discernere debent, 388 velisque volamus, 394 indicat ipsa, 410 milia multa, 445 subdita supter, 453 membra movere, 454 caligine caeca, 469 contendere causam, 509 copia cassa, 543 murmure mugit, 544 barbara bombum, 666 corpora conveniebant, 675 animantibus aptus, 678 fissa ferarum, 691 aeris auras cf. 1,801, 1087 cet., 697 saxea saepta, 721 = 113, 726 tenvia textu, 736 facta figuris, 741 = 726, 765 cernere credit, 774 possit suppeditare, 822 clara creata, 839 crescere causa, 848 cognita causa, 1002 proelia pugnans, 1003 visaeque volantes, 1018 occupat amnem, 1025 corpore quodam, 1036 certa cietque, 1069 ardor amantum, 1078 ardoris origo, 1097 flore fruuntur, 1106 labefacta liquescunt, 1107 conlecta cupido, 1108 pausa parumper, 1133 summeque secundo, 1142 obvius obstes, 1145 cupidine caeci, 1191 ardet abundans, 1234 adfigere adhaesum, 1257 plerumque putantur, 1272 femina factis.

Liber V.

a.

34 arboris amplexus, 62 sed simulacra solere | in somnis, 114 religione refrenatus | . . rearis, 116 proptereaque putes . . par . . , immortalia mortali, 162 sollicitare suis ex sedibus . . , 361 sicut summarum summast = 3,814, 466 corpore concreto | . . caelum, 468 corpore concreto | circumdatus . . , 482 succidit et salso | suffudit, 547 allata atque auris | aliunde . . alienis, 585 quandoquidem quoscunque, 594 compleat et calido | . . cuncta, 686 nodus nocturnas, 712 consimilem cursusque, 714 volvier et varias, 782 florida

fulserunt, 789 **multa modis multis** | , 888 **confieri credas Centauros** | , 929 **volgivago vitam**, 954 **verbera ventorum vitare**, 961 **vel violenta viri** | **vis**, 991 **viva videns vivo** | . . **viscera**, 1007 **illi imprudentes ipsi** | , 1042 **vocibus et varios** | **sonitus**, 1106 **condere coeperunt**, 1124 **invidia interdum**, 1214 **perpetuo possint**, 1241 **ignis ubi ingentis**, 1242 **montibus in magnis** | . . **misso**, 1304 **horribile humanis**, 1338 **difugiunt fera fata** . .

b.

3 **quisque valet verbis**, 5 **pectore parta suo** | . . **prae-mia**, 33 **asper**, **acerba tuens** cf. Verg. Aen. 9,794, 75 **fana lacus lucos** | , 118 **pendere eos poenas**, 163 **nec verbis vexare** . . **evertere**, 220 **cur alit atque auget?** 223 **navita nudus** . . **infans**, **indigus**, 299 **instant**, **nec loca lux** | . . **rupta relinquit**, 308 **non delubra deum** cf. 1164 **qui d. d.**, 675 **nec delubra deum**, 353 **nec penetrare pati**, 399 **at pater omnipotens** . . **percitus**, 488 **angebatur mare manando**, 696 **nec penetrare potest**, 707 **atque oriens obitus**, 735 **it ver et Venus** | **et veris**, 741 **inde autumnus adit** , . . **Euhius Euan**, 768 **dum loca luminibus**, 785 **ut pluma atque pili** | **primum** . . , 814 **praebebat multa et molli** | , 865 **nam cupide fugere feras**, 923 **durius**, **ut decuit**, | . . **dura**, 948 **umida saxa**, **super** | . . **stillantia**, 949 **et partim plano**, 963 **et manuum mira**, 1100 **inde cibum coquere ac**, 1120 **et placidam possent**, 1122 **certantes iter infestum**, 1138 **nam cupide conculcatur**, 1235 **concussaeque cadunt urbes** | , 1239 **quod superest**, **aes atque aurum**, 1270 **nec poterat pariter**, 1356 **ut muliebribus id manibus**, 1366 **temptabant fructusque feros** | . . **terram**, 1407 **et numerum servare sonis**, 1447 **arma**, **vias**, **vestes**, |

c.

14 **fertur fruges** | **Liberque liquoris**, 41 **montes** | **magnos**, 43 **purgatumst pectus**, | **quae proelia**, 56 **doceo dictis** | **quo quaeque creata**, 65 **ut mihi mortali** | **consistere corpore mundum**, 82 **nam bene qui didicere deos** | **securum agere aevom**, 87 **acris** | **adsciscunt**, 116 **divino** | **debere**, 179 **vero** |

vitae, 187 multa modis | multis, 211 solum | subigentes, 217
ventorum | violento . . vexant, 226 lacum | lugubri, 252 solibus
adsiduis | multa pulsata pedum vi, 256. ripas | radentia . .
rodunt, 266 validi | verrentes . . venti, 267 radiisque | re-
texens, 294 tibi | terrestria, 301 celere | celatur, 323 deminui
debet | recreari cum recipit res, 389 = 267, 422 = 187,
438 intervalla vias | . . pondera plagas, 445 membraque
dividere et | magnas disponere, 462 rubent | radiati, 480
rebus | retractis . . repente, 482 succidit et salso | suffudit . .
fossas, 492 campi, | crescebant, 498 inde aer, | inde aether,
520 viam | circumversantur, 534 media | mundi, 542 pedibus
| pondus, 603 aera percipiat | calidis . . ardor, 612 solis |
simplex, 726 astrologorum artem | contra convincere, 759
ignis | interstingui, 790 de caelo | cecidisse, 792 merito |
maternum, 837 pedum partim | . . viduata vicissim, 883
validae | vires, 884 deficiunt | fugienti, 916 pecudes | com-
pactaque, 942 at sedare sitim | fluvii fontesque, 947 lubrica
proluvie | larga lavere, 970 foliis | ac frondibus, 972 pavidum
| palantes, 983 spumigerique suis adventu | validive, 1007
illi imprudentes ipsi | sibi saepe, 1019 commendarunt | mu-
liebreque, 1051 facto | facilest, 1082 cantus, | cornicum, 1115
vera | vitam, 1149 inde metus maculat | poenarum praemia,
1171 membra movere videbantur | vocesque, 1176 vi | con-
vinci posse putabant, 1201 pacata | posse, 1224 vis | violenti
. . venti, 1228 pavidus | paces, 1244 intulerant | ignem,
1246 pandere . . pinguis | et pascua reddere rura, 1251
sonitu | silvas, 1254 concava conveniens | argenti . . et auri,
1261 formam et | faciem, 1273' aes, aurum in | summum
successit honorem, 1278 miro est | mortalis, 1287 terrae |
tractabant, 1289 atque agros | adimebant, 1302 magnas |
Martis, 1307 sues | saevos, 1317 adversum | venientibus,
1332 domi | domitos, 1358 in duro | durarent membra ma-
nusque, 1359 At specimen sationis | et insitionis, 1373
convallis | camposque, 1374 vides | vario, 1398 floribus et
foliis | lascivia laeta, 1429 in curis | consumit, 1434 mundi
magnum,

d.

1 potis . . . | pollenti pectore, 40 trepido terrore, 44 ingratis insinuandum, 51 | divom dignarier, | 53 divis dare dictis, 60 consistere corpore creta, 66 ratio reddunda, 80 augendas atque animantis, 86 rursus . . | referuntur religiones, 91 promissis plura, 93 triplicem, tria, 96 moles et machina mundi, 100 adportes auribus ante, 104 dictis dabit, 107 flectat fortuna, 124 potius | praebere ut posse putentur, 164 ad fingere et addere, Memmi, 175 amorem accendere, 189 consuerunt concita, 204 porro | prope partis, 209 pressis proscindere aratris, 210 vertentes vomere glebas, 214 frondent atque omnia florent, 221 mors inmatura, 253 nebulam nubesque, 277 retribuatur | rebus recreetque, 282 caelum candore recenti, 335 rerum ratioque repertast, 360 discedere dissoluique, 374 altis aequoris undis, 398 toto terrasque, 424 = 189, 440 formas variasque figuras, 470 complexu cetera, 481 ponti plaga, 495 concreto corpore, 511 polum | parti premere, 533 praecipere . . | pedetemtim progredientis, 574 lunaque . . | loca lumine lustrans, 589 perquam | pauxillo posse, 606 segetes stipulamque, 653 cursum convertere cogit, 672 mollem | malis demittere barbam, 681 amfractibus aetheris oras, 700 citius | consuerunt confluere, 705 ad speciem . . | solis secedit, 716 omnimodis | occursans officiensque, 755 corpus quod cassum | labatur lumine, 758 flammis infesta, 776 convisunt | clara loca candida luce, 779 incertis | ererint committere, 781 circum | collis camposque, 798 variaeque volucres, 801 victum vitamque petentes, 813 vestem, | vapor, 822 volucres variantibus formis, 847 propagando | possint procludere, 849 membris manare remissa, 853 nec potuisse propagando | procludere prolem, 854 vides | vesci vitalibus auris, 858 commendata manent | tutelae tradita = 864, 889 succinctas semimarinis, 906 nixus . . | novitatis nomine, 935 placabat pectora, 936 curabant corpora quercus, 941 miseris mortalibus, 944 sitientia saecula ferarum, 958 valere et vivere doctus, 964

silvestria saecula ferarum, 973 respectabant | somnoque sepulti, 975 consueverant cernere semper, 987 linquebant | labentis lumina vitae, 1002 nec poterat . . | placidi pellacia ponti, 1058 voces variasque ciere, 1063 rabie restricta, 1076 = 798, 1078 = 801, 1097 flammae fervidus ardor, 1101 mitescere multa videbant, 1103 victum vitamque priorem cf. 801, 1078, 1108 divisere atque dedere, 1110 | valuit viresque vigorque, 1121 summum succedere, 1135 soliorum et sceptrata superba, 1161 suscipiendaque . . | sollemnia sacra, 1165 cogit celebrare diebus, 1166 rationem reddere verbis, 1174 facies et forma, 1191 murmura magna minarum, 1198 . . procumbere | prostratum et pandere palmas, 1237 magnas mirasque, 1240 pondus plumbique potestas, 1266 pertundere perque forare, 1268 validi . . | violentis viribus aeris, 1288 vulnera vasta, 1294 creperi certamina belli, 1340 fieret foedumque, futurum, 1355 vitio vertere sereni, 1382 dulcis didicere querellas, 1384 silvas saltusque, 1386 paulatim protrahit aetas, 1411 in primis | placet et pollere videtur, 1432 vitam provexit in altum, 1435 luna . . | lustrantes lumine circum, 1451 paulatim docuit | pedetentim progredientis cf. 533, 1452 = 1386, 1454 clarescere conveniebat.

e.

6 corpore cretus, 11 tantisque tenebris, 12 luce locavit, 37 portenta perempta, 68 sidera solem, 94 (tria) talia texta, 96 machina mundi, 97 miraque menti, 110 fundere fata, 119 moenia mundi = 1,73, 1094; 2,1045, 1144; 5, 371, 454, 1211. 124 posse putentur, 188 percita plagis = 1,1025; 2,715; 191 congressa creare = 426, 200 impetus ingens, 238 corpore constant, 243 maxima mundi, 257 alid auget, 261 flumina, fontes, 269 retroque remanat, 286 succedere soli, 299 rupta relinquit, 308 fessa fatisci = 3,458, 314 perferre patique, 316 tempore pertolerassent, 321 corpore constat, (cf. 238 = 1,500, 518; 2,1088), 322 auget alitque cf. 1,873, 335 ratioque repertast, 337 vertere

voces, 359 copia circum, 369 importare pericli, 371 = 119, 372 pulsa perire, 380 = 243, 393 cernere certant, 406 ratione repulsum, 410 ratione revictae, 417 pontique profunda, 421 pepigere profecto, 423 = 188, 426 = 191, 438 pondera plagas = 1,633; 2,726, 449 corpora quaeque, 453 = 68, 454 moenia mundi, 483 aetheris aestus, 486 condensa coiret, 493 subsidere saxa, 498 ignifer ipse, 502 aeris auras, 509 causa canamus, 519 = 483, 574 (loca) lumine lustrans, 608 lampade lucens, 652 convortere cogit, 683 parte reponit, 687 aquilonis et austri, 690 = 574, 728 amplectier ausis, 733 vincere verbis, 738 odoribus opplet, 741 Euhius Euan, 749 lunaeque latebras, 750 posse putandumst = 2,700, 809; 3,310, 754 posse putetur cf. 124, 751 secludere solis, 770 ratione resolvi, 772 causa cieret, 793 cuncta creata, 798 variaequae volucres, 843 absterruit auctum, 859 saevaequae saecla, 877 compacta, potestas, 879 cognoscere corde, 911 ponere posset, 919 complexa creari, 945 templa tenebant, 957 fortuna, ferebat, 993 tetra tenentes, 996 volnera vellent, 1005 languentia leto, 1015 puerique parentum, 1033 infestus inurget, 1046 prima potestas, 1050 suadereque surdis, 1052 amplius auris, 1059 gaudia gliscunt, 1061 inmane Molossum, 1076 = 798, 1080 praedaeque repugnant, 1114 corpore creti, 1117 penuria parvi, 1124 Tartara taetra, 1127 sanguine sudent, 1155 diffidere debet, 1168 vigilante videbant, 1176 posse putabant, 1183 cognoscere causis, 1188 signa serena, 1193 adiunxit acerbas, 1197 accedere ad aras, 1211 = 454, 1218 torrida tellus, 1293 saevasque secures = 3,994, 1249 canibusque ciere, 1257 levique lepore, 1295 conscendere costas, 1305 addidit augmen, 1311 caede calentes, 1320 unguibus uncis, 1325 sanguine saevi, 1331 consternere casu, 1334 terrore, tumultu, 1337 male mactae, 1348 textile tegmen, 1351 scapique sonantes, 1368 succedere silvas, 1369 concedere cultis, 1378 carmina cantu, 1389 carmina cordi, 1391 arboris altae, 1399 membra moventes, 1403 solacia somni, 1431 vera voluptas.

Liber VI.

a.

8 divulgata vetus, 16 faustam atque infestis, 53 depressosque premunt | . . propterea, 70 delibata deum, 115 verberibus venti versant, 241 disturbare domos . . tigna trabesque, 276 semina seque simul, 282 impetus incessit, 358 concutitur caeli . . totaque tellus, 392 pectore perfixo, 508 multa modis multis = 4,126 = 4,163 = 4,723 = 4,858 = 1,341 = 5,789; 590 subsedere suis, 618 exsiccare suis . . solem, 688 excussit calidum, 700 saxaque subiectare, 789 multa modis multis | multarum, 951 denique per dissepta domorum | , 1138 vastavitque vias, 1203 profluvium porro, 1238 poenibat paulo post . . morte malaque, 1259 copia conveniens.

b.

1 Primae frugiparos fetus, 11 et proquam posset, 17 intellegit ibi | vitium vas | . . ipsum, 134 nebula saepe modis multis, 161 excussere suo concursu | : ceu . . , 175 ventus ubi invasit | . . versatus, 183 inde sonus sequitur, 195 speluncasque velut saxis | . . structas, 256 praeterea persaepe niger, 287 inde tremor terras . . pertemptat, 288 murmura perecurrunt caelum, 342 et validas auget viris, 421 altaque cur plerumque petit | plurimaque, 457 et coniungendo crescunt | , 565 et metuunt magni | . . mundi, 585 in Syria Sidone, 607 funditus et fiat . . confusa, 608 principio mare mirantur | . . maius, 681 flamma foras vastis | fornacibus efflet, 699 atque efflare foras | . . flammam, 726 cum mare permotum, 836 hic ubi nixari nequeunt, 847 exprimat in puteos, 891 qui scatit in salsas, 967 at coria et carnem | . . conducit, 969 at coria et carnem | . . calore, 1053 atque per aes agitat, 1068 ut vitio venae, 1119 ut nebula ac nubes, 1267 horrida paedore et pannis . . perire.

c.

54 causarum | confere, 58 = 5,82, 60 possint, | praesertim, 63 acris | adsciscunt, 101 tum magis hinc magno | fremitus

fit murmure, 124 validi | venti, 158 conferecit, | franguntur, 172 causa | concursu, 174 tremulo | tempestas, 191 aut ubi per magnos | montis, 194 magnas | moles, 200 viam | circumversantur, 277 insinuatus ibi | vortex] versatur, 316 concurrunt | calidi, 352 aes | aurumque, 363 causae | concurrunt, 417 deum | delubra = 1270, 435 tradatur | et extendatur, 443 involvat | venti, 455 primum | parvas, 490 tam magnae molis | tempestas atque tenebrae, 505 magnum | mare, 510 vis | venti, 527 seorsum crescunt | seorsumque creantur, 538 multosque lacus | multasque lucunas, 540 tergo | terrai . . tecta, 564 protractaeque trabes | impendent ire paratae, 567 tantam | terrarum, 615 minus est mirum | mare . . magnum, 640 ignes | interdum, 673 ingens | incendi, 686 percaluit | calefecitque . . circum, 695 frangit | fluctus, 708 ferro | nec frigore, 715 aestate | aquilones, 717 fluvium | flantes, 751 pennis | appellunt, 821 primum | pennis, 852 terribili | terras . . text, 889 subito | sursumque, 974 saetigeris | subus, 1005 cadunt | coniuncta, 1072 colos | conchyli, 1148 malis, | motu, 1151 vero | vitai, 1153 perolent | proiecta, 1183 sollicitae porro | pleneaeque sonoribus, 1191 nares, | nasi, 1210 mortis | metus, 1223 nec ratio remedi | communis certa dabatur, 1229 morbo, | morti, 1233 alios | avidi, 1252 casa | contrusa, 1265 per populi | passim . . prompta, 1270 deum | delubra cf. 417, 1272 cuncta cada-veribus | caelestum.

d.

15 vitam vexare (timore), 24 purgavit pectora, 30 varieque volaret, 42 pergam pertexere dictis, 43 mundi mortalia templa, 44 consistere corpore caelum, 45 fiunt fateare (coniecit Lachmannus, quae coniectura allitteratione confirmari videtur), 62 referuntur religionis = 5,86, 72 possit . . | poenas petere, 73 placida cum pace, 75 placido cum pectore (delubra deum | placido cum pectore), 76 sancto simulacra, 102 condense corpore, 107 gelidas et grandinis imbris, 112 chartarum commeditatur (ch = c: carta, charta,

chorda, corda!), 127 cogit . . | cava corpore circum, 137
| validi vis . . venti, 148 ferrum e fornacibus, 151 sonitu
succensa, 163 scintillas dissipat, 167 cognoscere . . caedere,
202 flammam fornacibus, 213 faciunt | flammae fulgore, 226
minutis mobilibusque, 227 omnino obsistere possit, 242 com-
moliri atque ciere, 243 pecudes prosternere passim, 245 pro-
missis plura, 252 caeli complesse cavernas, 253 nimborum
nocte, 270 fremitus et fulgura fiunt, 278 fulmen fornacibus,
281 venti vis = 300 = 568, 284 luminibus | lustrans loca,
302 in cūrsu cōrpora quāedam, 303 pariter penetrare per
auras, 323 fit fulminis, 365 fabricanda ad fulmina nubī, 367
furibundus fluctuet aer, 391 faciunt | flammas ut fulguris
halent, 394 innocuus inque peditur, 403 teli determinet, 414
factum fierique, 420 violento vulnere honorem, 430 veniant
vexata, 446 demisit dissoluitque, 447 vim provomit, 479 cae-
lum caligine, 484 nubis nimbosque, cf. 521 nubes nimbique,
529 grando gelidaeque pruinae, 541 summersaque saxa, 543
subiunctis suppositisque, 545 speluncas subruit aetas, 546
montes, magnoque, 568 venti, vis = 281, 300, 569 possit
reprehendere, 626 concreescere crustas, 654 mirari multa re-
linquas, 656 febrim fervore, 657 morbi per membra, 683
silicem suffulta cavernis, 694 magna . . | mare montis, 698
penetrare . . | penitus percocta, 712 crescit campisque, 725
oppilare ostia contra, 750 templum Tritonidis almae, 763
animas Acheruntis in oras, 766 serpentina saecla, 773 aliis |
alias animantibus aptas, 782 sensu spurcaeque, 822 caeco
compta veneno, 848 fanum fons, 854 contractans corpus,
872 cedit calor, 873 frigidus . . | fit fons, 901 admoveas
accendier ante, 915 vim vinclaque, 916 vis pervolat, 918
rei | rationem reddere, 919 ambagibus est adeundum, 920
attentas auris animumque cf. 1,50; 4,909, 942 speluncis saxa
superne, 998 ratio reddetur, 1025 provehat atque propellat,
1043 ferri furere, 1054 mirari mitte, 1081 paucis | praestat
comprehendere, 1087 fieri ferroque, 1089 cladem conflare co-
orta, 1093 morbo mortique, 1097 nubes nebulaeque superne,
1125 pastus pecudumque cibatus, 1136 morborum et morti'

fera, 1142 = 1093, 1146 vocis via, 1155 languebat . . | leti
iam limine, 1167 flagrabat . . | flamma ut fornacibus intus,
1181 mens in maerore metuque, 1186 croci contacta colore,
1188 trahere et tremere artus, 1207 vivebant . . | privati
parte virili, 1222 vitam vis morbida membris, 1227 mise-
randum magnopere, 1231 animam amittebat, 1246 lacrimis
| lassi luctuque, 1249 temptaret tempore talei, 1278 per-
turbatus . . totus trepidabat , . .

e.

22 conspurcare sapore, 33 plerumque probavit, 38
finguntque futura, 46 pleraque . . percipe porro, 47 quan-
doquidem . . conscendere currum, 84 clara canenda, 92 can-
dida calcis, 96 caerulea caeli, 105 pondere pressae, 123
maxima . . . moenia mundi, 155 crepitante crematur, 164
auribus accipiamus, 168 arboris auctum, 182 fulgura flammae,
183 adficit auris, 198 more minantur, 241 vide a! 302
vide d! 322 commixta calore, 351 texta tenentur, 358 vide a!
373 aestatibus acres, 459 cacumina caelo, 461 caligine crassa,
469 ascendimus altos, 470 tollere toto, 481 aetheris aestus,
563 prodita partem, 573 retroque recellit, 588 multaque . . .
moenia magnis, 635 retroque remanat, 640 turbine tanto,
658 arripit acer, 680 inritata repente, 681 fornacibus efflet,
719 flabra feruntur, 720 axis aguntur, 741 contraria cunctis,
742 venere volantes, 767 ratione repulsum, 778 aspera adactu,
816 exaestuatur aestus, 828 vita vomenda, 829 copia circum
= 3,812, 830 aestus Averni, 833 = 742, 853 ratione remotum,
856 fervore fruatur, 860 ardentibus aestum, 879 sita saepe,
887 fieri fons, 900 lumine linum, 904 imbuat ignis, 906
foedere fiat, 928 salsi | . . saepe saporis, 935 sentire sonare
= 4,227, 937 carmine claret, 946 auget alitque cf. 1,229, 873,
956 caeloque coortast, 981 reddita rebus, 997 praeposta
parata, 1008 conexas cohaeret, 1031 velaque ventus, 1035
abditus aër, 1066 colescere calce, 1083 illius illa, 1108 di-
versa videmus, 1156 anxius angor = 3,991, 1193 tenta tume-
bat, 1206 limina leti, 1225 templa tueri, 1235 funere funus,

1238 morte malaque, 1245 sepelire suorum, 1249 tempore talei, 1269 sordique sepulta, 1272 templa tenebat, 1283 subdebantque . . sanguine saepe.

Haec sunt exempla, quae in singulis libris inveni quibusque demonstrare me posse puto allitterationem a Lucretio maxime iis locis, quos supra commemoravi, esse adhibitam. Quo magis hoc iudicium confirmem, supervacaneum non puto non solum numeros exemplorum singulorum generum, ut ex singulis libris in ordinem sunt digesta, subtiliter exsequi, sed etiam omnium exemplorum facere summam.

Exstant ergo in libro

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
a:	29	38	23	27	32	21
b:	31	21	25	23	37	30
c:	41	51	38	66	81	56
d:	75	79	78	83	107	107
e:	78	96	61	58	120	77
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	254	285	225	257	377	291

= 1689 exempla.

Quos numeros singulorum generum si consideramus, facile apparet alteram versuum dimidiam partem multo maiorem numerum allitterationum demonstrare, quin etiam duo, quae ultima posui, genera triplo maiorem numerum exemplorum praebere quam prima. Si vero summam allatarum allitterationum comparabimus cum versuum numero totius carminis (7393), inveniemus versus figura nostra notatos 22,85 centesimas totius summae comprehendere. Sin rationem inimus de singulorum librorum versuum numeris, in libro I. 22,9, in II. 24,4, in III. 20,6, in IV. 20,2, in V. 25,9, in VI. 22,6 centesimae inveniuntur. Tanta figurae frequentia quin non casu sit effecta, nemo erit qui dubitet.

Ac si quis quaesiverit, quae sit causa eiusmodi usus allitterationis in singulis vocibus ac toto versu, natura ipsa figurae quae nos doceat apta sit. Allitteratione enim poetae non magis usi esse mihi videntur, ut oratio suavi quodam

sóno afficeretur, quam ut ii, qui audirent, voces versuumque partes allitteratione coniunctas et distinctas sensibus perciperent.

Allitteratio est igitur quasi copula quaedam, quae efficit, ut notiones ac sententiae maiore vi animis sensibusque comprehendantur; atque id duplici ratione efficitur.

Coniungit enim illa, id quod exemplis a me allatis penitus intellegi potest, non solum notiones, quae aut syntaxeos logicaeque legibus iungendae aut comparandae sunt, sed etiam adhibetur ad bina versuum hemistichia contexenda.

Qua in re non negem haud pauca vocabula contineri allitteratione, quae ad sententiam exigui momenti sint aut quae minus inter se conexas et aptas sint et tamen esse possint e voluntate scriptoris.

VI.

Nunc mihi restat duas alias, quas supra dixi, figurae rationes tractare, nam meo iudicio in eadem coniunctionis facultate positae sunt. Antea enim dixi allitterationem coniungere etiam versus ita, ut unus versus vocabulis finiatur, quae cum primo vel primis vocabulis alterius versus allitterationem faciunt, id est in altero versu ea continuetur.

Exempla huius rationis, quam Buchholdus quoque l. l. pag. 62 observavit, sunt haec:

Liber I.

- v. 29. effice ut interea fera moenera militiai
Per maria . .
- 201. transire et magnos manibus divellere montis
Multaque vivendo vitalia vincere saecula.
- 257. hinc fessae pecudes pingui per pabula laeta
Corpora deponunt , . . .
- 275. silvifragis vexat flabris: ita perfurit acri
Cum fremitu saevitque minaci murmure ventus.
- 338. omnibus haud igitur quicquam procedere posset
Principium . .

814. nimirum, quia **multa modis communia multis**
Multarum rerum in rebus primordia mixta
821. **constituunt, eadem fruges arbusta animantis,**
Verum aliis alloque modo commixta moventur.
873. **praeterea tellus quae corpora cumque alit, auget**
Ex alienigenis, quae alienigenis oriuntur.

Liber II.

129. **Multa videbis enim plagis ibi percita caecis**
Commutare viam retroque repulsa reverti,
418. **neve bonos rerum simili constare colores**
Semine constituas, oculos qui pascere possunt,
Et qui compungunt aciem lacrimareque cogunt
459. **at non esse tamen perplexis indupedita**
Pungere uti possint corpus penetrareque sese,
501. **purpura Thessalico concharum tacta colore**
Caudaque pavonum . .
524. **inter se simili quae sunt perfecta figura**
Infinita cluere . .
618. **tympana tenta tonant palmis et cymbala circum**
Concava, raucisonoque minantur cornua cantu,
684. **fucus item sorsum, sorsum sapor insinuatur,**
Sensibus ;
708. **seminibus certis certa genetrice creata**
Conservare genus crescentia posse videmus.
778. **ut saepe ex aliis formis variisque figuris**
Efficitur quiddam quadratum unaque figura,
789. **principiis rerum nonnunquam causa colores,**
Occidit, ex albis quoniam non albacreantur,
947. **dissoluuntur enim positurae principiorum,**
Et penitus motus vitales inpediuntur,
1093. **nam pro, sancta deum tranquilla pectora pace**
Quae placidum degunt aevom . .
1170. **et crepat, antiquum genus ut pietate repletum**
Perfacile angustis tolerarit finibus aevom,

Liber III.

71. **conduplicant avidi, caedem caede accumulantes**
Crudeles gaudent in tristi funere fratris,
85. **nam iam saepe homines patriam carosque parentes**
Prodiderunt, vitare Acherusia templa petentes.
310. **nec radicitus evelli male posse putandumst**
Quin proclivius . .
767. **quove modo poterit pariter cum corpore quoque**
Confirmata cupitum aetatis tangere florem
843. **nil tamen est ad nos, qui comptu coningioque**
Corporis atque animae consistimus uniter apti.
853. **praeteritum spatium, tum motus material**
Multimodis quam sint,

Liber IV.

113. **cunctarum quam sint suptilia percipe paucis.**
Primum animalia sunt . . . .
210. **ponitur, extemplo caelo stellante serena**
Sidera respondent in aqua radiantia mundo.
344. **ater, continuo rerum simulacra secuntur,**
Quae sita sunt in luce . .
454. **nostra videmur, et in noctis caligine caeca**
Cernere censemus solem lumenque diurnum,
Conclusoque loco caelum mare flumina montis
Mutare et campos . . .
469. **hunc igitur contra mittam contendere causam**
Qui capite ipse sua . .
665. **commutantur ibi positurae principiorum,**
Ut prius ad sensum . .
721. **quae veniunt, veniant in mentem percipe paucis.**
Principio hoc dico, . . cf. 113!
787. **cernimus in somnis et mollia membra movere**
Mollia, mobiliter cum alternis bracchia mittunt
823. **prospicere ut possemus, et ut proferre queamus**
Proceros passus, ideo fastigia posse
Surarum ac feminum pedibus fundata plicari,

839. haud igitur potuere utendi crescere causa.
At **contra conferre** manu certamina pugnae
848. haec igitur possunt utendi cognita causa
Credier, . .
1036. in loca **conueniens** nervorum certa, cietque
Continuo partis genitalis corporis ipsas.
1212. propterea quia **multa modis primordia multis**
Mixta suo celant in corpore saepe parentis.

Libër V.

11. fluctibus e **tantis** vitam **tantisque** tenebris
In tam tranquillo et tam clara luce locavit.
14. namque Ceres fertur fruges **Liberque** liquoris
Vitigeni laticem mortalibus instituisse
43. at nisi **purgatumst** pectus, quae proelia nobis
Atque **pericula tumst ingratis insinuandum:**
188. ex infinito iam tempore percita plagis
Ponderibusque suis consuerunt concita ferri
252. solibus adsiduis, multa **pulsata pedum vi**
Pulveris exhalat . .
316. ex infinito quae tempore **pertolerassent**
Omnia **tormenta** aetatis, . .
380. denique tantopere inter se cum **maxima mundi**
Pugnent membra , . .
- 423 sq. = 188 sq;
433. altivolans poterat nec **magni sidera mundi**
Nec **mare** nec caelum . .
847. ut **propagando** possint **procludere saecla;**
Pabula primum ut sint,
889. aut ravidis canibus **succinctas semimarinis**
Corporibus Scyllas , . . .
1002. nec poterat quemquam **placidi pellacia ponti**
Subdola pellicere . . .
1010. et mulier **coniuncta viro concessit in unum**
Coniugium prolemque ex se videre creatam,

1061. inritata canum cum primum inmane **Molossum**
Mollia ricta fremunt . . .
1080. et quom de victu certant praedaeque repugnant
Et partim mutant . .
1196. nec pietas ullast velatum saepe videri
Vertier ad lapidem . .
1218. fulminis horribili cum plaga torrida tellus
Contremit et magnum percurrunt murmura caelum.
1378. ante fuit multo quam levia carmina cantu
Concelebrare homines . .
1411. suavius in primis placet et pollere videtur
Posteriorque fere melior res illa reperta.

Liber VI.

92. tu mihi supremae praescripta ad candida calcis
Currenti spatium praemonstra, callida musa
Calliope , . .
114. aut ubi suspensam vestem chartasve volantis
Verberibus venti versant planguntque per auras.
213. semina, quae faciunt flammae fulgore colores.
Fulgit item . .
456. inde haec comprehendunt inter se conque gregantur
Et coniungendo crescunt . . .
563. inclinata abeunt in eandem prodita partem,
Protractaeque trabes inpendent ire paratae.
573. quam facit: inclinatur enim retroque recellit,
Et recipit prolapsa suas in pondera sedes.
588. multaque praeterea ceciderunt moenia magnis
Motibus in terris, et multae per mare pessum
719. nam dubio procul haec adverso flabra feruntur
Flumine, quae . . .
830. fit quoque ut interdum vis haec atque aestus
Averni Aëra, qui inter avis . . .

879. frigidus est etiam fons, supra quem sita saepe
Stuppa iacit flammam . .
942. principio fit ut in speluncis saxa superne
Sudent umore et . . . . stillent.
956. e tempestate in terra caeloque coortast,
In caelum terrasque . .
1156. intolerabilibusque malis erat anxius angor
Adsidue comes et gemitu commixta querella.

VII.

Altera in figurae ratione primum et ultimum verbum versus allitterationem efficiunt. His in exemplis allitteratione concinnitas quaedam in versibus adiuvatur.

Exempla singulorum librorum sunt haec:

Liber I.

32. mortalis quoniam belli fera moenera Mavors
42. possumus aequo animo nec Memmi clara propago
59. reddunda in ratione vocare et semina rerum
72. ergo vivida vis animi pervicit, et extra
82. indugredi sceleris, quod contra saepius illa
84. Aulide quo pacto Triviai virginis aram
121. Ennius aeternis exponit versibus edens
134. cernere uti videamur eos audireque coram
142. suadet et inducit noctes vigilare serenas
175. vites autumnno fundi suadente videmus
188. quorum nil fieri manifestum est, omnia quando
207. aeris in teneras possint proferrier auras
242. quippe ubi nulla forent aeterno corpore, quorum
271. principio venti vis verberat incita pontum
341. multa modis multis varia ratione moveri
346. praeterea quamvis solidae res esse putentur,
417. argumentorum sit copia missa per auras
425. confirmare animi quicquam ratione queamus.

457. **adventu manet incolumis natura abituque,**
484. **partim concilio quae constant principiorum.**
496. **sensimus infuso lympharum rore superne.**
517. **concilium, quod inane queat verum cohibere.**
548. **sunt igitur solida primordia simplicitate, = 574 = 609.**
575. **quorum condenseo magis omnia conciliatu**
625. **esse ea quae nullis iam praedita partibus extent,**
629. **cogere consuesset rerum natura creatrix,**
688. **praeterea rei quae corpora mittere possit**
739. **Pythia, quae tripodi a Phoebi lauroque profatur**
799. **corpora constituas, ignem si forte crearint**
804. **aeris e terra res omnis crescere alicue**
815. **multarum rerum in rebus primordia mixta**
906. **conficerent volgo silvas, arbusta cremarent**
912. **ignes et lignum? quo pacto verba quoque ipsa**
926. **avia Pieridum peragro loca nullius ante = 4,1**
969. **omne quod est spatium, si quis procurrat ad oras**
982. **flet uti nusquam possit consistere finis**
1039. **diffluet amittens corpus, sic omnia debent**
1043. **conservare omnem, quaecunque est conciliata**
1062. **contendunt, neque posse e terris in loca caeli**
1066. **cernere, et alternis nobiscum tempora caeli**
1067. **dividere et noctes parilis agitare diebus.**
1108. **nox iter eripiet, quin ultima naturai.**

Liber II.

94 pluribus — probatumst, 120 conciliis — crebris,
128 significant clandestinos caecosque subesse, 188 sursus
— sumunt, 205 pondera — pugnent, 211 ardorem — arva,
324 camporum complent — cientes, 358 conspiciere — com-
pletque querellis, 439 semina — sensum, 489 omnimodis —
ordo, 589 principio — prima, 603 tellurem — in terra —
terram, 619 concava — cornua cantu, 636 armati — aeribus
aera, 687 conveniunt — constant, 704 multaue — membra
marinis, 706 pascere — omniparentis, 712 corpora — conexa
convenientis, 736 corpora consimili . . colore, 763 perfacile . .

rationem reddere possis, 800 *recta* — *refulgit*, 807 *consimili* — *colores*, 905 *visceribus* . . *venis* — *videmus*, 930 *scire* — *sensibu' sensus*, 990 *seminibus* — *sensu*, 996 *pabula* cum *praebet* — *pascunt*, 1048 *principio* — *partis*, 1055 *multimodis* — *mōtu*, 1067 *praeterea* — *parata*, 1154 *aurea* — *arva*, 1167 *praeteritis* — *parentis*.

Liber III.

71 *conduplicant* — *caedem caede* *accumulantes*, 86 *prodiderunt* — *petentes*, 143 *cetera* — *corpus*, 169 *consentire* — *corpore cernis*, 188 *momine* — *parvo* *possunt impulsamoveri*, 210 *contineat parvo* — *possit conglomerari*, 215 *vitalem* — *vaporem*, 253 *permanare* — *perturbentur*, 264 *possit* — *potestas*, 278 *corporibus* — *creatast*, 295 *iracundaque* — *ira*, 345 *mutua* — *motus*, 382 *corpore* — *cretam*, 386 *vestem* — *volantis*, 520 *mittit* — *medicina*, 571 *corpus* — *cohibere*, 594 *molliaque* — *membra*, 627 *pictores* — *priora*, 633 *vitalem* — *videmus*, 816 *possint* — *plaga*, 833 *horrida* — *sub altis aetheris oris*, 979 *Tantalus* — *torpens*, 894 *perpetuam* — *possunt reperire profecto*, 987 *optineat* — *terrai totius orbem*, 1089 *mors* — *minus* — *manebit*.

Liber IV.

1 *Avia Pieridum peragro* — *ante* = 1,926, 35 *contuimur* — *caentum*, 118 *quantula* — *quid praeterea primordia quaeque*, 151 *scindi* — *salutem*, 337 *ater* — *prior et possedit apertos*, 348 *crassior* — *euncta* — *complet*, 417 *corpora* — [caeli, 493 *nascuntur*, *sorsum sonitus*] — *necessesit*, 517 *prodita* — *primis*, 537 *praesertim* — *profusus*, 550 *formaturaque* — *figurat*, 562 *omnibus* — *populo*, — *praconis* — *ore*, 725 *obvia* — *auri*, 728 *corporis* — *quoniam* — *cientque*, 742 *cetera* — *creantur*, 796 *praesto* — *parata*, 802 *praeterea pereunt*, — *paravit*, 824 *proceros passus* — *posse*, 902 *multaque* — *magna*, 927 *perturbari* — *possit*, 930 *aëriis* — *auris*, 950 *saepe* — *summittuntur* — *resolvunt*, 953 *efficit et* — *extat*, 993 *cervorum* — *cernant*,

1018 adsidet — annem, 1108 parva — pausa parumper, 1114 adde — alterius — aetas, 1162 cetera — coner, 1206 corpore — crescunt, 1227 appelletur — aevom, 1244 pluribus — post — puellos.

Liber V.

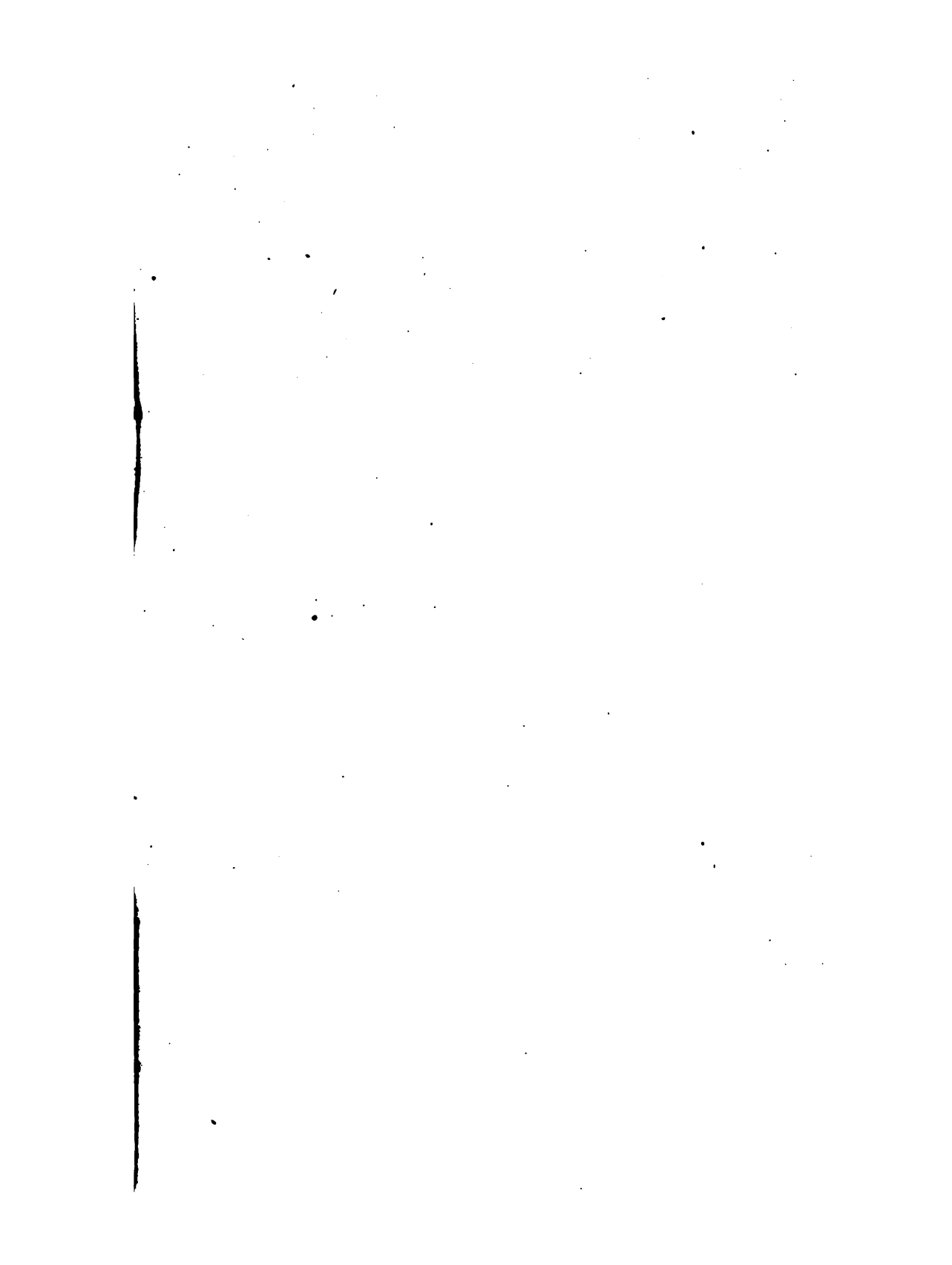
47 quidve superbia spurcitia — quantas, 86 rursus — referuntur religiones, 112 Pythia — profatur = 1,739, 114 religione — refrenatus — rearis, 154 dissimiles debent — deorum, 157 praeclarum — proptereaque, 168 quidve — quietos, 202 possedere — paludes, 205 adsiduusque — aufert, 207 sentibus — resistat, 251 principio pars — perusta, 305 inviolabilia — vigere, 363 possint — plaga, 426 quaecumque — congressa creare, 449 quippe — quaeque, 459 ignifer — ignis, 479 membra manere, — moveantur, 490 corpora — caeli, 533 praecipere — pedetentim progredientis, 547 allata atque auris aliunde — alienis, 556 nonne — nobis, 570 proinde — profusum, 574 lunaque — loca lumine lustrans, 588 alteram — absunt, 596 largifium — lumen, 603 aera — ardor, 630 flaccidiore — fertur, 659 confluere — consuerunt — certo, 677 conseqe quoque — certo, 750 pluribus — posse putandumst, 753 obiciens — orbem, 783 arboribusque — auras, 835 conatant — coorta, 940 multaque — mundi, 960 conciliabat — cupido, 1006 membra — mersat, 1011 coniugium — creatam, 1033 illis iratus — infestus inurget, 1070 plorantis — plagas, 1095 aestuat — arboris ardor, 1107 praesidium — perfugiumque, 1128 angustum — ambitionis, 1161 suscipiendaque — sollemnia sacra, 1189 noctivagaeque faces — flammaeque volantes, 1219 contremittit — percurrunt — caelum, 1242 montibus in magnis, — misso, 1312 turbabant — turmas, 1338 difugiunt, fera fati — dedere, 1366 temptabant fructusque feros — terram, 1367 cernebant — colendo, 1369 cogebant — concedere cultis, 1375 omnia — ornant, 1451 paulatim — pedetentim progredientis cf. 533!

Liber VI.

17 intellegit ibi vitium vas — ipsum, 46 pleraque — percipe porro, 47 quandoquidem — conscendere currum, 123 maxima — moenia mundi, 127 cogit — cava corpore circum, 168 ancipiti — arboris auctum, 177 mobilitate — motu, 195 speluncas — saxis — structas, 196 cernere — coorta, 197 complerunt, magno — murmure clausi, 218 terrore — tumultu, 222 ignis — imbris, 255 cum commoliri — coeptat, 263 tempestatem — tanta, 388 terrifico — templa, 428 fervescunt — flabris, 450 prospectu maris in magno — patenti, 462 propterea quia cum consistunt — primum, 474 posse quoque — consurgere — ponti, 494 exitus — elementis — extat, 509 confertae — certant, 511 copia — coacta, 549 tecta — tota, 564 protractaeque trabes impendent ire paratae, 582 versabundaque portatur, post — vis, 588 multaque — moenia magnis, 645 cernentes — complebant — cura, 681 flamma foras — fornacibus efflet, 690 fert — longe, longeque favillam, 691 differt — crassa — caligine fumum, 706 conspicias — causas, 744 praecipitesque cadunt — cervice profusae, 748 oppleti — fumant fontibus aucti, 771 multa — multaque morbos, 788 scilicet — surgunt, 849 frigidus — fertur, 937 commemorare — carmine claret, 943 sudent — stillent, 1011 corpora — coorta, 1049 posterior — plena, 1077 aérique aes — ab albo, 1114 Atthide — Achaeis, 1153 rancida — perolent proiecta — ritu, 1174 insedabiliter — inurens, 1184 creber — coortus, 1205 ibat — ipsas, 1207 vivebant — privati parte virili, 1283 subdebantque — sanguine saepe.

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine is incurred by retaining it
beyond the specified time.

Please return promptly.

CANCELLED
FEB 10 1960

LI 20.363
De alliterationis apud T. Lucretiu
Widener Library 006542971

3 2044 085 210 557

